

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul I Nr. 28

Simbătă 18 decembrie 1971

12 pagini — 1 leu

MARGINALII LA PLANUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT AL LICEULUI DE CULTURĂ GENERALĂ

În numărul din săptămîna trecută al revistei „Tribuna școlii” a fost dat publicității planul de învățămînt al liceului de cultură generală care urmează să fie aplicat integral, începînd cu anul școlar 1972-1973, la toți anii de studii.

Ținem să precizăm, de la bun început, că nu este vorba de un plan nou de învățămînt, ci de revederea actualului plan, în lumina noilor sarcini ce decurg din „Planul de măsuri” aprobat de conducerea partidului, în vederea perfecționării învățămîntului de cultură generală.

Ca urmare a introducerii „Pregătirii tehnico-productive” a elevilor cu o zi pe săptămîna, a reorganizării științelor sociale și a sporirii în același timp a numărului de ore, a extinderii pregătirii tineretului pentru apărarea patriei la toți anii liceului, începînd din anul școlar viitor, planul de învățămînt ar fi urmat să înscrie pînă la 38 de ore de activitate obligatorie săptămînală, ceea ce ar fi însemnat supunerea elevilor la un supraefort atît din punct de vedere intelectual, cît și fizic.

Aceste considerente au determinat reexaminarea actualului plan de învățămînt și adoptarea unor măsuri care să evite, pe de o parte supraîncărcarea elevilor, iar pe de altă parte, o așezare mai rațională a materiilor de studiu.

Pentru desconggestionarea planului de învățămînt a fost necesar să se renunțe la studiul unor obiecte de învățămînt sau părți ale acestora (a doua limbă modernă la șco-

ția reală, istoria antică și geografia fizică la anul I), precum și la reducerea numărului de ore la unele din obiectele de studiu (literatură română, matematică, fizică, limba latină, limbile moderne etc.).

Revederea planului de învățămînt a permis, în același timp, să se dea curs numeroaselor propuneri venite din partea profesorilor și a conducătorilor liceelor de a se restrînge studiul matematicii la secția umanistă, pentru a orienta efortul elevilor spre acele obiecte de învățămînt care definesc profilul secției umaniste, pentru a corespunde în mai mare măsură interesului și aptitudinilor elevilor acestei secții.

Planul de învățămînt ce urmează a fi aplicat o dată cu noul an școlar mai creează condiții pentru reducerea supraîncărcării elevilor și prin așezarea alături de lista materiilor obligatorii și a activităților care pînă acum erau plasate la subsolul planului și care constituiau o formă mascată de supraîncărcare (ansamblu coral, colectiv sportiv etc.).

Un element nou al planului de învățămînt îl constituie introducerea obiectelor la alegere — facultative — ceea ce constituie o modalitate de instruire diferențiată în raport cu interesele și aptitudinile fiecărui elev, precum și cu ritmul

TRAIAN POP
adjunct al ministrului
învățămîntului

(Continuare în pag. a 11-a)

ÎN ACEST NUMĂR:

- Deplina adeziune la politica partidului ● Lecția — nod gordian al procesului de învățămînt? ● Meditații asupra „meditatorului”

„A fi comunist de omenie”

Aceasta a fost — la plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971 — formula cu care secretarul general al partidului a definit înțelesul pe care trebuie să-l aibă în România deceniului 8 ideea de comunist. Aceasta e omul pe care-l așteptăm, acesta e omul pe care-l creștem, acesta e omul pe care-l pretindem celorlalți și — cred — ar fi să ni-l pretindem, înții de toate, nouă înșine. Aceasta e comunistul! Adevăratul comunist!

Dar faptul însuși că s-a cerut, cu atîta apăsătoare claritate, acest comunist, acest om, arată că existența lui e o necesitate și că avem de luptat cu alte accepții ale noțiunii, cu — ceea ce se cheamă îndeobște — vechiul, periculosul și păgubitorul vechi. Lupta nu e de loc ușoară, firește, vechiul se deghizează în „principii” ce nu-și vădese imediat

falsitatea și ipocrizia, vechiul are încă energie, chiar dacă modelul acru al existenței sale, din societăți revoluționale, a murit aici, la noi.

Garanția victoriei acestor lupte stă, în primul rînd, în împrejurrarea că întregul partid, în frunte cu conducerea sa, cu tovarășul Ceaușescu, a proclamat drept politică de stat conștiința socialistă, construcția morală, echitatea socială și chipul comunistului de omenie, modul de a fi al celor 20 000 000 de cetățeni ai României, români și neromâni, vegheați de același destin.

Și garanția împlinirii acestui ideal e întărită, într-o măsură decisivă, de cultivarea lui onestă și neobosită în școală, acolo unde omenia se cere a fi o altă lecție esențială.

Acesta e omul pe care-l așteptăm: comu-

nistul de omenie. Societatea așteaptă ca școala să fie rădăcina naturală a acestui înalt ideal.

Desigur, pentru ca învățătorul să-i învețe pe copii omenia, trebuie el, primul, să fie specialist în ea. Și lingă tradiționala lumină a acestei noțiuni, vremurile noi, neuitatul noiembrie, au așezat o lumină nouă, un înțeles mai acut: „a fi comunist de omenie”.

Învățătorul se află în situația de a se construi pe sine, construindu-i pe tineri, în această vibrantă, severă, caldă lumină a omeniei. Desigur, calea nu e ședintomania, cicăleala, ci viața fără de moarte a țării, comunicarea cu aerul proaspăt al Carpaților, al Dunării, al istoriei naționale și al Marelui Present.

Omenia vine, da, de la oameni.

ADRIAN PAUNESCU

Luchian

Trandafiri

Arta educatorului (III)

Am fost întrebare de un cititor: De ce „arta” și nu „știința”? Răspunsul este simplu: Pentru că despre știința educației s-a vorbit în anii facultății, cu competența necesară și nu este cazul a se repeta, în paginile unei reviste săptămînale, cunoștințe deja cîștigate. În ceea ce privește pe educatori, ei posedă dovedea științei lor înscrisă într-o diplomă cu multe semnături și parafe.

Ceea ce facultatea nu le poate da este contactul cu realitățile vieții. La facultate, studentul învață să aplice niște reguli standard, pentru a face o lecție standard, unor elevi cu pregătire și cu comportare standard.

Viața se abate de la aceste valori „medii”, mai mult sau mai puțin convenționale. De modul în care tînrul educator va ști din primul moment să facă față situațiilor noi, altele de la un grup de elevi la altul, situații neînregistrate în paginile cursului peste care a trudit în anii studenției, depinde tot succesul carierei sale.

Pentru majoritatea școlarilor, educatorul este inamicul nr. 1. El îi obligă să se scoale dis-de-dimineată, el îi obligă să stea nemișcați în bănci, cu foarte scurte pauze, timp de cinci pînă la șase ore pe zi, el le fură libertatea de-a se mișca, de-a vorbi, de-a se juca. De la această realitate trebuie să pornească un educator în activitatea sa. El are în fața sa 30—40 mici inamici, pe care trebuie să și-i facă prieteni. Astfel, copiii trebuie să știe că pot vorbi, dar nu între ei, ci cu profesorul și trebuie chiar încurajați să o facă.

Iar transmiterea cunoștințelor trebuie să intereseze pe copii și atunci ei se vor „prinde în joc”. Nu este suficient să fii tu, ca educator, stăpîn pe materialul pe care îl pre-

dai, pentru ca acest lucru să se realizeze. Mai trebuie „ceva”. Acest ceva este aria educatorului.

Fiica mea, profesoară ca și mine, mi-a povestit de curînd, după ce a citit articolele mele anterioare, de o surpriză pe care ea și toate colegile ei de clasă (aveau atunci 16 ani) au făcut-o unei excelente profesoare.

În clasa lor, puțin numeroasă — erau 30 de eleve cu totul — băncile erau solidar prinse între ele. Și atunci, în timp ce profesoara își debita la catedră lecția nouă, pe nesimțite, fetele și-au împins băncile în față, pînă în momentul în care profesoara, ridicîndu-și capul, a văzut sala jumătate goală și toate băncile înghesuie în fața catedrei. Iar fetele, toate, luaseră un aer de intens interes, cu capul ridicat la 45°, la ceea ce spunea profesoara. Aceasta a izbucnit în plîns și a părăsit clasa.

— Totuși, după cîte am auzit eu, era o bună profesoară, interven eu.

— Ai auzit. Dar nu ai auzit-o pe ea. În clasă. Știa foarte multe lucruri, dar nu ajungeau pînă la noi.

Vorbea încet. Vorbea monoton, ca bătăile unui pendul. Nici o variație de ton în vocea ei.

Vorbea încet... vorbea monoton... ceea ce spunea nu ajungea pînă la elevi. Ce puteau face aceștia, în asemenea condiții, rupți de catedră? Să caute să și treacă timpul într-un fel oarecare. Și dacă se poate, cît mai plăcut.

Sau să doarmă?

Liviu Niculescu

CRONICĂ

La Ministerul Învățămîntului s-au desfășurat sîmbătă, 11 decembrie, lucrările Comisiei de educație permanentă, conduse de acad. Grigore C. Moisil, președintele comisiei.

Au luat parte Mircea Malița, ministrul învățămîntului, rectori, profesori universitari, oameni de știință și cultură.

Participanții au examinat metodele și formele de organizare ale învățămîntului postuniversitar, care vor sta la baza cursurilor ce vor începe în semestrul II al anului școlar 1971/1972, în specialitățile recent aprobate de Consiliul de Mîniștri.

Aniversări școlare

Săptămîna trecută, Școala generală nr. 1 din Slatina a sărbătorit 50 de ani de la înființarea sa. În prezența unui număr numeros public au fost evocate momente din activitatea școlii. Apoi participanții la adunarea festivă au trimis o telegramă Comitetului Central al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pe agenda lunii decembrie mai sînt înscrise și alte aniversări școlare: bicentenarul Liceului „Gheorghe Lazăr” din Pecica, județul Arad, semicentenarul Liceului din Găești, județul Dimbovița, precum și centenarele școlilor generale din comuna Drăgoiești, județul Suceava și din Stoienești, județul Vlcea. Cu acest prilej, școlile amintite vor organiza sesiuni științifice ale cadrelor didactice, expoziții cu lucrări ale elevilor executate în atelierul productiv și în cercurile tehnico-aplicative, vor edita numere festive ale revistelor școlare, monografii.

C. Micudă

Filmul și tineretul școlar

Prin specificul său, cinematograful a avut totdeauna o mare priză în

rîndurile tineretului școlar. De asemenea, școala a încercat să facă din cinematograful un instrument practic în munca de educație. Nu de puține ori un film bun poate foarte bine egala, poate, chiar depăși, cea mai perfectă lecție de educație patriotică, cetățenească, artistică etc. a școlărilor noștri.

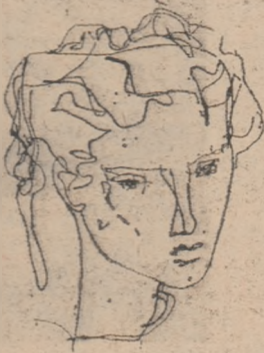
De aici și inițiativele...

Colaborarea bună, în unele județe, între inspectoratele școlare, comitetele culturii și educației socialiste, întreprinderile cinematografice, organizațiile de pionieri și U.T.C., a condus la stabilirea unor măsuri care să sprijine școlile atât în alcătuirea unor repertorii cinematografice corespunzătoare, cât mai ales în permanentizarea unui sistem de vizionări în care comentariul, dezbaterile, întînirile cu realizatorii filmelor, cu critici de artă au fost nelipsite.

Inspectoratul școlar județean Argeș, pe baza consultărilor largi în rîndul dascălilor și elevilor, în bună colaborare cu Întreprinderea cinematografică județeană, stabilește repertoriul filmelor, precum și programarea acelor filme care corespund exigențelor și cerințelor muncii noastre educative, dar mai ales potrivite pentru virsta preadolescenței și adolescenței. La cinematografele din Craiova, Întreprinderea cinematografică județeană a stabilit „Zilele elevului” și a procedat la reparatiția școlilor pe cinematografe pentru a ușura vizionarea filmelor de către tineretul școlar.

Asemenea inițiative sînt și în județele Hunedoara, Timiș, Arad, municipiul București etc.

Școala noastră trebuie să lupte, împreună cu ceilalți factori de răspundere în educarea tineretului (organizații U.T.C. de pionieri, instituții de artă etc.) pentru realizarea unei culturi cinematografice solide, pentru repertoriul corespunzător care să aducă reale servicii sarcinilor educative pe care le are de realizat în această etapă: educarea patriotică, cetățenească, revoluționară, prin muncă și pentru muncă, politico-ideologică, cultural-educativă a tineretului școlar. În sensul acesta, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Ministerul Învățămîntului, C.C. al U.T.C., Consiliul Național al Organizației Pionierilor, Centrul național al filmului pentru copii și tineret organizează, în vacanța de iarnă, tradiționalul „Festival al filmului pentru

elevi”, ediția 1971/1972. El se încadrează în contextul manifestărilor organizate în întîmpinarea sărbătoririi semicentenarului Uniunii Tineretului Comunist.

Festivalul se va organiza în municipii, orașe și centre cu populație școlară numeroasă și va cuprinde un ciclu de 7 filme (pe categorii de vîrste). În cadrul festivalului se vor prezenta filme de lung metraj, de scurt metraj sau documentare. În repertoriu sînt înscrise filme din producția națională și a altor țări. Se vor organiza întîniri ale elevilor cu oameni de prestigiu

ai vieții cultural-artistice din județ pentru a se purta discuții pe marginea filmelor prezentate în festival sau a creației cinematografice, în general.

La nivelul județului și localităților, Festivalul filmului va fi popularizat prin afișe, panouri, materiale în presa locală, în cadrul emisiunilor de radio.

Constanța Bărboi

După

50 de ani...

În octombrie, anul trecut, promoțiile 1919, 1920, 1921 — reunite printr-un concurs de împrejurări într-o promoție unică — au sărbătorit 50 de ani de la absolvirea Liceului „Nicolae Bălcescu” din Craiova. Despre acest emoționant eveniment, despre absolvenții care au participat la sărbătorire, despre profesorii lor și despre numeroase momente de aleasă semnificație din viața școlii de acum o jumătate de secol vorbește cu multă căldură culegerea „După 50 de ani”, nu de mult ieșită de sub tipar.

Sînt cuprinse în paginile acestui volum reflecțiile pe care le-a prilejuit aniversarea profesorului dr. doc. Petre Vancea, membru corespondent al Academiei Române, membru al Academiei oamenilor de știință germani „Leopoldina”, profesorului emerit Nicolae Andrei, actualul director al Liceului, ale fostului profesor al promoției I.I. Bujor.

Instructive pentru tradițiile învățămîntului nostru, străbătute de un fior de nostalgie și cu o tentă de umor sînt „amintirile despre profesori și colegi” pe care le conține volumul. Iar capitoul „Cum am valorificat învățătura” prilej de sobre și responsabile mărturii autobiografice ale elevilor de-acum o jumătate de veac.

V. O.

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Un grup de cadre didactice (învățători și profesori) de la o școală generală din municipiul Cluj, care au suplinii catedra unei colege aflate în concediu medical doresc să știe în ce condiții li se pot plăti orele de curs efectuate în acel timp, deoarece în școala respectivă există un profesor, care nu are normă de predare completă (fiind încadrat numai cu 18 ore de predare săptămînal), iar unii dintre cei care au efectuat suplinirea au norma stabilită la limita minimă de 18 ore de predare săptămînal.

Potrivit regulamentelor în vigoare (H.C.M. Nr. 450/1969 și 2007/1968), orice cadru didactic care înlocuiește un profesor aflat în concediu de boală sau de maternitate sau care îndeplinește obligații militare (efectuează serviciul militar, ori o concentrare), are dreptul să fie retribuit pentru suplinirea efectuată, indiferent de modul cum sînt alcătuite normele didactice în școală, adică

indiferent de faptul că unii profesori — chiar la specialitatea suplinită — au normă incompletă sau au norma stabilită la limita minimă a obligației de predare. Plata li se face în raport de studiile și vechimea pe care le au. O oră calculîndu-se cu 1/100 din salariul tarifar convenit la catedra suplinită. Fiecărui suplinitor care nu are norma stabilită la limita maximă, i se plătește însă numai numărul de ore săptămînal, care depășește limita maximă a obligației de predare (20 sau 21 ore de predare săptămînal). Învățătorului i se plătește numărul de ore efectiv prestat pentru suplinirea de la clasa a V-a la clasa a X-a, indiferent de numărul orelor la care este încadrat, potrivit planului de învățămînt, la clasele I-IV.

Dar — esențial de reținut este că — totalul sumelor pe care le poate încasa un cadru didactic pentru înlocuirile efec-

tuate în cazurile arătate mai sus, deși lunar nu sînt plafonate (plătîndu-se suma convenită potrivit celor arătate în prezentul răspuns), totuși, într-un an școlar, nu poate depăși echivalentul a 6 salarii tarifar lunare. În acest plafon anual de 6 salarii se cuprind atît sumele pentru suplinirile menționate, cît și sumele pentru orele vacante pe care le acoperă respectivele cadre didactice în cursul anului școlar, ore care nu se pot efectua decît în limita a maximum 6 ore de predare săptămînal.

Situația arătate mai sus diferă de plata cu ora pentru cei care acoperă ore razele ce nu pot fi constituite în posturi didactice. În astfel de cazuri — așa cum s-a stabilit prin instrucțiunile Ministerului Învățămîntului nr. 31 883/1971 (punctul I — litera d) — plata se poate face personalului didactic care efectuează activitățile didactice respective numai dacă, la

specialitatea în cauză, normele didactice au fost alcătuite la limita maximă prevăzută de reglementările în vigoare, se înțelege constituirea catedrelor — pe baza numărului de ore prevăzut în planul de învățămînt, la o specialitate, pentru o clasă și a numărului de clase repartizate — pînă la limita maximă posibilă. Astfel, la o școală generală cu 3 rînduri de clase paralele V-VIII, pentru matematică limita maximă este întotdeauna 20 ore de predare săptămînal (deoarece fiecare clasă are prevăzute, în planul de învățămînt cîte 4 ore), dar la limba română limita maximă pentru una din catedre va fi de 20 ore, iar pentru cealaltă catedră poate fi de 19 ore, deoarece unele clase au cîte 5 ore, iar altele cîte 4 ore săptămînal.

TH. LEONESCU

O zicală înțeleaptă spune că „ceea ce ne oprește legea, oprește buna-cuviință”. Aceste cuvinte simple, poate prea banale pentru un neavizat, ascund în sensurile lor intime, comori neprețuite. Cite fapte, în aparență mici, pe lîngă care trecem nepăsători de cele mai multe ori nu îndeamnă la mai multă cugetare, la mai multă luptă împotriva inerției.

Cine nu știe, că pe stradă nu e frumos să te manifesti gălăgios, zgomotos și ciți nu sînt cei care fie participă direct la fapte deranjante, fie asistă indiferenți la manifestările altora. Cine nu știe că pe stradă nu e frumos să mîncîci, oricît ai fi de infometat, și ciți nu sînt care mîncîcă nestingheriți semințe, covrigi sau celebra înghețată la pabar.

Cine nu știe că în mijloacele de transport în comun buna-cuviință cere să ofere locul unei doamne, unei bătrîne, unei mame care-și aduce copilul de la cîmin și cîte spectacole jenante nu ne sînt oferite zilnic, la cele mai diverse ore. Ce penibil este uneori să asisti la fapte care depășesc latura obișnuitului. Am asistat nu de mult la întîmplarea cînd o mamă discuta fericită cu copilul într-un autobuz, amîndoi instalați comod pe scaune, în timp ce alături o bătrînă sub povara anilor, călătorea în picioare, furată de gîndurile zilei.

Dar exemplele nu se opresc aici. Azi nu mai este pentru nimeni un secret că școala, cinematograful, teatrul, opera ne aparțin. De ce să fim indiferenți față de modul cum acestea sînt întreținute și răspund solicitărilor noastre, setei noastre de cunoaștere, pasiunii pentru comorile culturale? La ele mai putem adăuga locuința unde ne petrecem o bună parte din vreme, cartierul unde locuim sau ne desfășurăm activitatea zilnică, parcurile, zonele de agrement, orașul în ansamblul său. Frumusețea orașului, în care locuim și care ne oferă cu generozitate infinite posibilități de manifestare, să fie oare numai preocuparea edililor? Pentru noi păstrarea curățeniei lui să nu însemne oare nimic? Un milion de bilete de tramvai, aruncate la întîmplare, să constituie numai grija cîtorva lucrători de noapte, care pe căldură sau frig fac eforturi disperate să suplinească nepăsarea unui număr așa de mare dintre noi? Trebuie oare cursuri speciale pentru ca cineva să poată folosi civilizatul autobuzul? Să nu distrugă bunuri care adunate zi de zi însumează milioane de lei, pentru care atîția alții frudesc să le agonisească, să sporească avuția acestei națiuni, să sporească gradul de confort, civilizație și bunăstare al fiecăruia dintre noi? Educația cetățenească este o disciplină obligatorie pentru toate vîrstele. Ea începe o dată cu descifrarea primelor taine care trebuie dezvăluite puului de om și se încheie o dată cu viața. Educația cetățenească nu privește numai tineretul. Ne privește pe noi toți în egală măsură și în funcție de preocupările fiecăruia dintre noi.

Școala are un rol definitoriu în cultivarea trăsăturilor esențiale care conturează profilul unui om civilizată. Societatea noastră, ale cărei eforturi generale sînt dirijate spre asigurarea unor condiții de muncă și viață tuturor cetățenilor ei, este obligată să-și pună amprenta decisivă și pe educația cetățenească a individului. Activitatea colectivă, ca și sistemul de convingere modern impun un grad superior de respect reciproc între cetățeni sau microcolectivitate. Respectîndu-i pe alții, ne respectăm implicit pe noi, comportîndu-ne civilizată impunem respect și altora care sînt certaiți cu regulile bunului simț.

Educația cetățenească este o disciplină permanentă care cere să fie nu numai înșușită, ci și aplicată zi de zi, în orice împrejurare. Caracterul ei ciclic trebuie exclus ca nefiind compatibil cu realitățile.

MARIN RADOI

DEPLINA ADEZIUNE LA POLITICA PARTIDULUI

Telegrame adresate Comitetului Central al
Partidului Comunist Român,
tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

În unitățile de învățământ de pe tot cuprinsul țării au început să se desfășoare conferințele de dări de seamă și alegeri sindicale. Traducând în viață programul elaborat de conducerea partidului de educare comunistă a oamenilor muncii, cadrele didactice participante la aceste conferințe analizează cu răspundere și exigență activitatea desfășurată de organizațiile sindicale, în lumina hotărârilor plenarei C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie a.c., ale Congresului U.G.S.R., care au stabilit rolul și atribuțiile sindicatelor.

În telegrame adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de către conferințele de dări de seamă și alegeri, slujitorii școlii își exprimă hotărârea fermă de a-și dărui întreaga capacitate profesională și energie creatoare pentru îndeplinirea programului elaborat de Congresul al X-lea al partidului, pentru educarea tinerei generații.

„În numele celor 2.600 de salariați din instituțiile de învățământ — se spune în telegrama conferinței Sindicatului învățământ din municipiul Iași — ne exprimăm înalta prețuire și deplina adeziune față de recentele măsuri luate de partidul nostru, din inițiativa dumneavoastră, mult stimată tovarășe Nicolae Ceaușescu, pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, pentru formarea omului nou al epocii socialiste.

Primind cu entuziasm și deosebită satisfacție noile sarcini rezultate din documentele plenarei C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie a.c., cadrele didactice se angajează să traducă în viață linia de perfecționare a procesului instructiv-educativ, atât sub aspectul modernizării, cât și al

legării lui tot mai mult de practica productivă.

Asigurăm conducerea de partid și pe dumneavoastră personal, stimată tovarășe Nicolae Ceaușescu, că nu vom precupeți nici un efort pentru ca, însușindu-ne și aplicând cu consecvență în viață linia politică a Partidului Comunist Român, să îndeplinim exemplar sarcina ce ne revine de a transforma școala în principalul factor de cultură și civilizație al națiunii noastre socialiste”.

„Membrii Sindicatului învățământ din sectorul 5 al Capitalei au studiat cu deosebit interes Documentele plenarei din 3-5 noiembrie 1971, documente de o deosebită valoare istorică pentru orientarea conținutului muncii slujitori-

lor școlii, înțelegând pe deplin necesitatea ca fiecare dintre noi să devină un bun educator al tinerei generații. Împărțim cu toată convingerea, alături de întregul popor, politica științifică, principială, consecvent marxist-leninistă, pe care partidul și statul nostru o desfășoară cu pricepere și responsabilitate pentru construcția socialistă a unei Români moderne, pentru apărarea independenței și suveranității ei, pentru consolidarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, pentru pace în întreaga lume.

Spiritul principial și constructiv în care C.C. al P.C.R. și dumneavoastră personal, tovarășe secretar general, priviți problemele vitale ale națiunii, ale întregii comunități a țărilor socialiste, devotamentul nemărginit pe care-l manifestați față de destinele poporului și ale țării noastre cimentează unitatea poporului nostru, sporesc hotărârea lui de a-și consacra întreaga energie operei de edificare socialistă a României.

Ca cetățeni și educatori, angajați în munca nobilă de formare a celui mai prețios fond al națiunii — tineretul — ne exprimăm hotărârea de a nu precupeți nici un efort pentru a îndeplini sarcinile pe care partidul și statul nostru socialist ni le-au încredințat”.

Abstract și concret

Interlocutorul meu se angajează într-o bătălie de idei. Nu este de acord cu denunțarea abstractului. El consideră, dimpotrivă, că un profesor produce fără să vrea o anumită stare de confuzie în jurul lui ori de câte ori vorbește de rău un termen ce ilustrează progresul gândirii și științei. Gândirea, spune el (și are dreptate), începe cu capacitatea de a abstractiza. Raționamentul nu se poate încheia la nivelul concretului. Copacii, oamenii și lucrurile nu există, e adevărat, decît în apariție singulară și individualizată. Tot atât de adevărat este că ființele și lucrurile singulare sînt singurele vii și bogate și că ele constituie realitatea palpabilă ce ne înconjoară. Dar nu e mai puțin adevărat că asupra lor — și Engels, în *Dialectica naturii*, a pus admirabil în evidență faptul acesta — nu se poate gândi. Așa încît este în întregime justificat elogiu implicit pe care concepția materialist-dialectică îl aduce abstracțiunii cînd afirmă că „ne ridicăm de la concret la abstract”. Fiecare mare descoperire în fizica modernă este, în realitate, un concept mai cuprinzător, mai general, obținut la capătul unui lung proces de abstractizare. Prestigiul matematicii de astăzi este de asemenea (și în mod exemplar) o victorie a abstractului. Dacă ne gândim la ce face educația, am putea spune că, în ultimă instanță, și ea îl încarcă de fapt pe tineri tot cu mijloacele abstractizării, de vreme ce le oferă modele verbale sau simbolice cu un clar caracter de generalitate și deci invesitile cu o mare capacitate de aplicare, cu o forță de pătrundere considerabilă. Insistența asupra concretului nu rimează deci, nici în această circumstanță, cu ceea ce este mai propriu gândirii și științei.

Raționamentul prietenului meu este corect pînă la un punct. Este evident că nu greșește cînd face elogiu abstracțiunii. Este cu totul înțeles să-l citeze pe Engels pentru sublinierea importanței acestui proces esențial al cunoașterii. Chiar dacă i-ar aduce abstracției laude și mai înflăcărate, tot nu ar greși. Langevin spunea: „concretul este abstractul ce a fost înțeles, este abstractul cu care ne-am obișnuit”. Fără conceptele abstracte nu ne-am putea descurca printre obiectele concrete din jurul nostru. Un lung proces de distilare, în care fierb noțiunile concrete pînă ce-și pierd trăsăturile particulare și-și dezvelesc osatura și structurile generale valabile, s-a desfășurat și se desfășoară fără încetare în progresul gândirii omenești. În timp ce concretul — musfină de sevă — este emanație contradictorie, abstracțiunea ne dă legi, cunoaștere și capacitate de intervenție în natură. Dar (și aici apare partea pe care interlocutorul meu o uită din dezbaterile noastre filozofice) dacă ne tragem, cum notează Lenin în *Cuetele filozofice*, spre zona abstractului, lucrul acesta îl facem numai pentru a putea sări mai bine, pentru a reveni în concret. Abstractizarea este indispensabilă, dar ea nu reprezintă decît un moment sau o etapă a cunoașterii. Atunci cînd se vorbește de abstracționism, se face referință la o deformitate intelectuală care îl împiedică pe cel în cauză să mai revină la concret.

Absența acestei ultime etape din lanțul dialectic al cunoașterii nu este doar o absurditate, ci de-a dreptul o infirmitate practică. Fără revenirea la concret nu se poate relua ciclul, nu se poate continua procesul abstracțiunii. Cine cunoaște istoria matematicii știe că ea nu este o simplă înălțare de teoreme și că matematicienii se gîndesc și la altceva decît la enunțurile abstracte ale teoremelor lor. Matematicienii lucrează foarte mult cu cazuri. Un bun matematician construiește exemple și cazuri cu o mare ușurință. Găsirea unui contraexemplu este o adevărată fericire. Ea conduce la o nouă teoremă, la o propoziție și mai abstractă.

Dar nici nu trebuie să mergem atât de departe. N-avem decît să luăm fabulele lui La Fontaine. Sînt ele concrete sau abstracte? În ele se pot întâlni oi, vulpi, corbi și cite alte personaje pe care poți pune mîna! Dar ele vizează cele mai generale și abstracte situații — și aceasta explică valoarea lor de universalitate.

Între concret și abstract nu se cascadează prăpastie. Concretul și abstractul nu sînt două stiluri care se exclud. Dacă educatorul înțelege că are obligația de a cultiva nu numai spiritul de abstracțiune, ci și capacitatea de aplicare a abstracțiilor și de recunoaștere a structurilor clare în situațiile concrete cele mai înalte; dacă, pe deasupra, știe să facă acest lucru ilustrînd, povestînd, inscenînd situații, — atunci într-adevăr, el izbuteste să lege capetele de pod.

Numai cine, obținînd conceptele abstracte, învață să și lucreze cu ele, reîntorcîndu-se la concret, include ciclul cunoașterii. Nuanța peiorativă care se aplică abstracționistilor este rezervată în mod exclusiv celor care s-au urcat în copaci ca să vadă mai departe, dar nu sînt în stare să coboare înapoi pe pămînt.

MIRCEA MALIȚA

Andreescu

Iarnă în pădure.

LITERATURILE NATIONALE LA SFÎRSITUL RENĂȘTERII

Evul Mediu făcuse începutul marilor stări ale fenomenelor care marchează încheierea culturilor naționale, o dată cu formarea limbilor vernaculare. Epopeile naționale, de la *Beowulf* la *Cantar de mio Cid*, și poezia truverescă, de minnesănger, trubaduri, menestrel, arătasă incipient formă ale sensibilităților naționale diversificate pe teme, motive și structuri comune. Literatura religioasă, cu miracolele, misterele și legendele hagiografice, circula, mai ales, în lumea catolică, fără deosebiri tranșante. Aria de răspândire a romanelor cavalești, cu variațiile lor versiuni, se întindea din Europa, în selecții răspunzând gustului popoarelor și particularităților psihologice. Cu *Romanul Vulpoilului* și *fabliaux*-uri, literatura produsă în ultimele secole ale Evului Mediu de burghezia orașelor europene trece, prin registrul satiric, spre o viziune mai social colorată, ca și în *Fauvel* ori *Pier Ploughman*. Iar după *Roman de la Rose*, literatura moralizatoare intră, prin cercetarea și exaltarea virtuților și vieții morale, într-un domeniu tot mai generalizant de valori universale. Scolastica, filozofia universalului, exercitându-și influența asupra modului de gândire și expresie artistică, determină o oarecare ștergere a particularităților naționale în literatură (și, evident, mai cu seamă în scrierile în limba latină). Așa încât sfârșitul Evului Mediu ne pune în fața unui fenomen contradictoriu: pe de o parte, creșterea realismului în anumite genuri și specii (ca în *Le petit Jehan de Saintr*, *Les cent nouvelles nouvelles*, *Il Novellino* și altele), datorită unui nou spirit laic, tot mai răspândit în lumea orașelor; pe de altă parte, investigarea domeniului moral și spiritual într-un chip care conduce înspre adevăruri universale, în speciile literaturii moralizatoare și alegorice. Și la capătul fiecărei serii stau respectiv Dante și Villon, ca cei mai proeminenți artiști ai vremii, deși aproape 100 de ani îi despart. Iar geniul dantesc a făcut, la rindul său, o sinteză uimitoare din cele două direcții pe care se nașcă ființa omenească în drumul său de suferință și cunoaștere. În poetul italian, ca și în poetul francez, se afirmă totuși pentru întâia oară marii poeți naționali, purtând peștile specificității popoarelor lor.

Peste toată literatura Re-

nașterii, care urmează stăpânește fascinația modelelor clasice greco-latine, arta și știința retorice, în mare parte estetica imitației. Dorința de a vorbi și scrie ca Cicero și Quintilian, ca Plato și Lucian din Samosata, acționează ca un factor care uniformizează nu numai literatura latină scrisă de umaniști, dar, în parte măcar, și pe cea în limbile naționale. Fenomenul, comun întregii Europe, este unul cu dublu efect: într-un fel se afirmă, ca putere, unitatea spiritului european, pornit din comunele rădăcini ale culturii greco-latine, bucurându-se de atributele comune ale unei problematici, ale unor tipuri de psihologii și ale unor măști stilistice înrudite; într-altul, se reduc diferențele dintre modurile de expresie ale artiștilor, acestea raportându-se, cel puțin teoretic, la câteva opere exemplare. Începutul de înțelegere între intelectuali ai popoarelor europene, pe temeiul apartenenței lor la comunitatea umanistică, la „republica literelor” este unul valoros și plin de făgăduințe pentru viitoarea soartă culturală a continentului. Dar, pe de altă parte, fenomenul literar este stingerit de factorii convenției și imitației. Și mă gândesc nu numai la literatura lui Poggio Bracciolini, a unui umanist care dorea să vorbească asemenea celor vechi și să reia speii desuete ca fectiile pentru a le da o viață nouă, ci și la poezia lui Poliziano, a lui Lorenzo Magnifico, a lui Bembo, și la aceea a lui Ronsard și a multor poeți englezi elizabetani, care au izbutit să dea produse artistice prețioase numai când au izbutit să scape de tirania amintirii lui Pindar ori a lui Catul. Exemplul eșecului total al lui Antoine de Baif, rafinat poet și muzician, care a dorit să schimbe versificația franceză după zergopatele prozodiei grecești, este absolut edificator.

Adevărat este că mai întotdeauna poezii cei mărunți urmează litera manifestelor și a poeticeilor, în vreme ce artiștii de mîna întâia își iau libertățile de care au nevoie pentru a face sintezele epocii lor. S-ar putea spune, de pildă, că Joachim du Bellay, mai autentic poet decât ceilalți din Pleiadă, a refuzat în realitate convenția și imitația, deși a participat ca autor la lucrarea care le consacra ca principii, *Défense et Illustration de la lan-*

gue française (1549). La fel, Edmund Spenser între elizabetani. Dar, în realitate, valorile universale, ale literaturii europene nu sînt prea numeroase în vremea Renașterii, între Chaucer și Shakespeare, între Dante și Tasso, între Villon și Montaigne, pînă la Calderon și Cervantes, în ciuda enormei profuziuni de personalități de umaniști și artiști care au împodobit strălucitele secole XV și XVI.

Cum se vede din cele câteva nume de limită cronologică pe care le-am proferat, abia sfârșitul mult lăudatei vremi a Renașterii aduce pe titani. Nesupuși euforiei și încrederii absolute în puterile omului, ca umaniștii și artiștii din *quattrocento* și din primul sfert al secolului XVI, marii creatori din baroc au meditat grav, adînc, asupra condiției umane contemporane, lovite cu atît mai grav de realitățile nemiloase ale istoriei, cu cît iluziile fuseseră mai trandafirii.

Umanismul sfîrșise cu bilanțuri în care pasivul depășea prin sarcina de tristețe și dezamăgire activul investiției de nădejde. Girolamo Savonarola, Thomas Morus, Giordano Bruno, morți în condiții tragice, Galilei, la un pas de rug, constrîns să abjure, Reuchlin cu un lung proces care ar fi putut să sfîrșească tot pe rug. Reforma a dat naștere la nenumărate lupte individuale și la războaie religioase a căror gravitate o poate spune încercata istorie a Franței, în care pagina hughenotă e înșingerată, ca și istoria Germaniei, înțrziată atîta de amarnice coaliții și sfîșieri intestine. Contrareforma cu recrudescența formelor specifice de constrîngere a conștiințelor în sensul dorit de unii pontifi ai bisericii catolice, cu spectaculoase *autodafé*-uri și condamnări, a însemnat un șir de momente grele în special pentru Italia și Spania.

Lovit direct de lupte religioase, care au făcut de altfel și pe du Bartas și pe Agrippa d'Aubigné să scoată sunete ale durerii, Montaigne a îmbrăcat haina scepticului înțelept și s-a întors înspre studiul omului interior. La cîștigul de erudiție, de cunoaștere a operelor vechi, mai cu seamă a celor cu caracter moral și filozofic, prozatorul francez a adăugat și pe acela al observației și analizei, al erudiției și experienței, instrumente bine folosite pe cîmpul social și psihologic atît de expresiv al unei epoci de criză. Reflecția morală, gravă, a lui Montaigne e determinată de experiența globală trăită de un popor care dorește echilibrul și exterior și interior, pentru a se sustrage exceselor fanatismului și intoleranței nefaste pe care Reforma nu știuse să le abolească. În libertatea absolută a ființei omenești în care credea Rabelais erau nobile principii, dar fără „acea aplicare perpetuă a

gîndirii la problemele vieții practice care îl definește pe moralist” și fără disciplina serioară a reflecției care face din Montaigne un raționalist.

Și epicureismul moderat, și scepticismul derivat dintr-o înțelegere dinăuntru a relativității tuturor lucrurilor lumii (date ale simțurilor, legi, obiceiuri), a pluralității adevărilor, și toleranța, și sinceritatea, sînt toate exprimate cu măsura care anunță clasicismul, unul din produsele cele mai de văză, mai expresive pentru spiritul național, din toată istoria culturii franceze.

Cultura engleză a dat în Shakespeare, om al aceleiași epoci, pe inegalabilul ei artist național. În opera lui, Anglia trăiește cu o forță unică, în dominantele specifice, cum nu trăise în opera nici unui umanist. Istoria engleză își vede, reprezentat în personajii dramatice, sensul. Folclorul englez e presărat pretutindeni. Contrastele violente ale psihologiei poporului apar în jovialitatea furtunoasă și în dezlănțuirile eroilor ca Hotspur, ambițiile răvășitoare în Macbeth sau Richard III. Toate slăbiciunile și nebuniile umane prind carne în eroii englezi prin care e posibilă, la dramaturgul elizabetan, una din cele mai întinse meditații asupra condiției umane. De la sonete, comedii, pînă la dramele istorice, dramele romane, tragediile sumbre și finalele încercări de reconciliere ori de remediere, destinului ca în *Furtuna* ori *Poveste de iarnă*. Shakespeare a folosit toate motivele literaturii legate de umanismul european, din poezia pastorală, din nuvelele italiene, din poezia și proza platonizantă, din literatura cu nebuni ș.a.m.d. Ceea ce a rezultat nu mai seamănă cu produsele fine, dar palide, ale aceleiași literaturi, ci exprimă puterea poporului englez, trecut prin Renaștere și Reformă, afirmat în luptele împotriva Spaniei, resorturile psihologiei sale complexe, ale sensibilității sale și anunțată explozia viitoare a romantismului. Dar nici Shakespeare, nici Montaigne, nici Tasso, nici Calderon, nici Cervantes nu mai au optimismul uriaș și naiv al umaniștilor Renașterii. Încercările la care au fost supuse, pe plan social și național, popoarele în această vreme, suferințele umaniștilor înșiși, tabloul general al nefericirii omului au întors marile așteptări în scepticism și au făcut din frumoasa, erudita, sentință umanistă, reflecție gravă și adevărată asupra sensului existenței umane. Din republica utopică a literelor, artiștii de la sfîrșitul Renașterii s-au întors în patriile lor, înțelegînd că acolo este locul, că de acolo vor vorbi mai bine și mai adevărat, fiindcă tribulațiile popoarelor sînt și ale lor, fiindcă omul e un veșnic Anteu, legat cu mii de nevăzute fire de pămîntul de baștină.

ZOE DUMITRESCU-BUSULENGA

Reluări

Cartea lui Al. Ivasiuc, „Pășările”, a apărut în plină căldură de vară și, dacă aceasta poate fi un adaos favorabil, a avut succes de public. Un timp, ea a monopolizat bunăvoința criticilor. Și apoi a fost abandonată prafului, a fost părăsită cu singura armă în lupta cu timpul: speranța redescoperirii. Generoși în adeziunea noastră, am numit-o cînd carte socială, cînd gîndirea timpului nostru, cînd ființă autentic contemporană. Dar este oare suficient ca o carte să-și stabilească punctele de sprijin în viața cotidiană pentru a fi numită actuală? Cîteva probleme general-umane ne îndreptățesc oare să o socotim filozofică? Desigur nu, iar valorosul roman al lui Alexandru Ivasiuc îmi dă deplina convingere a acestor lucruri.

Scriitorul construiește două lumi, două cetăți ale spiritului esențial deosebit între ele, tangențial unite în puncte minore, a căror legătură externă este dominată de unitatea lor în spațiu și timp. Aici, dragostea ne-realizată a doi oameni înfrînți de viață, adunați de neștiutele cîi ale destinului; dîncolo, agitația moleculară a unor caractere, scînteii ieșite din înfruntarea voinelor, toate plutind într-un conțret aparent. Ignorînd evidentele inselătoare, mergînd în adîncuri, vom înțelege că romanul conține

o substanță politică; și amintind timpuri ce s-au scurt cu două decenii în urmă, zile care sînt pentru mulți încă vii, dar pentru cei născuți în urmă deja consumate, dobîndim încă o dimensiune a cărții: istoricul. El este mediul lichid în care plutesc toate pămînturile, leagă ce pare nelegat și explică neînțelesul. Căci pentru Ivasiuc, pasionat căutător de caractere, zidurile și copacii, aerul rece al dimineții sînt auxiliare. Ele îi oferă doar terenul solid pe care să construiască, sprijinul necesar pentru conturarea unor existențe. Vicleană ca un copil, cartea te absoarbe, alunecă ușor, ești prins în vârtoarea curentului și, spre sfîrșit, îți spui cu o undă de regret: s-a sfîrșit prea repede. Conștient de marea lui talent, falnic în puterea sa, distrugînd existențe și croind altele noi, predestinat să impună destine. Ivasiuc alunecă uneori în artificial. Și încercînd să miște mașina infernului uman te simți uneori nedreptățit, ca în acele romanțioase cărți istorice unde o întreagă lume este răsturnată de piciorul frumos al unei curtezană nenăscute. Totul poate fi spus despre această carte, dacă accepți însă că este o apariție de excepție.

CRISTIAN POPESCU

Octav Grigorescu

Desen

GABRIEL TEPELEA

„Corelația limbă—literatură“

Noua lucrare a profesorului universitar Gabriel Tepelea, apărută zilele acestea la Editura didactică și pedagogică, continuă și explicită, ca metodologie, studiile înmănunchate anul trecut la Editura „Minerva” sub titlul „Studii de istorie și limbă literară”. Este vorba de imbinarea unor date de istorie literară, filologie, limbă literară, de către același cercetător, fără dicotomie cu care ne-au obișnuit în ultima vreme studiile de specialitate, dicotomie care se realizează de cele mai multe ori în dauna sintezei și a concluziilor. Însuși titlul acestei lucrări e menit să atragă atenția asupra metodei: „corelația limbă—literatură”.

Voluntul se deschide cu un studiu despre „Limba scrierilor lui Asachi”, care, pe baza încadrării lui Asachi în stadiul de limbă când și-a realizat opera sa principală, este clasificat nu printre poezii generației 1830—1860, cum o face Istoria literaturii române, vol. II, Editura Academiei Republicii Socialiste România, ci printre scriitorii ca Iancu Văcărescu și Conachi. Se face, deci, o perioadă în funcție de stadiul lingvistic în care Asachi și-a redactat opera poetică, și nu pe baza unei simple coexistențe în epocă (majoritatea versurilor lui Asachi au fost scrise între 1809—1825). Or, în această perioadă limba era necodificată, diferențe importante putând fi semnalate chiar în reeditarea aceleiași opere: de exemplu, Negruzzi modifică substanțial limba scrierilor sale după numai 17 ani, la o nouă reeditare.

Studiul despre N. Bălcescu este menit să demonstreze că istoricul român a realizat o operă științifică cu mijloace artistice, creînd noi valori în sistemul limbii vechi. Autorul conchide: „Nici unul din scriitorii generației sale — chiar și generațiilor următoare până la Sadoveanu — n-a încercat să smulgă limbii vechi mai multe valențe de nuanță, de atmosferă și expresivitate ca Bălcescu... El nu preia doar elementele cronicărești, ci creează noi structuri pe baza prototipurilor din cărțile vechi”. De aici, concluzia că Sadoveanu n-a avut ca punct de plecare în o-

pera istorică doar cronicile, ci și opera lui Bălcescu.

Oprindu-se asupra epitetului la Bălcescu, autorul infirmă observația lui T. Vianu că epitetul la Bălcescu este „general” și „sărac”, demonstrând valoarea contextuală rară a unor epitete: „anli cei mai avuți în fapte vitejești ai lui Mihai”, „cuvîntul lui blind și imbelșugat” etc.

Aceeași intenție de a confrunta opera literară cu stadiul în care se afla limba literară la data elaborării operei, îl duce pe G. Tepelea la confruntarea latinismelor, franțuzismelor, structurilor gramaticale, ticurilor verbale celebre cu limba presei la care Caragiale a lucrat ca redactor sau corector. Termeni și forme ca „redactorele, angel, amoare, mizericordie, onorabile, stîmabile”, ticuri ca „am zis”, tautologii, pleonasm etc., sînt extrase cu mîgălă din ziarele de la Ploiești și București la care a lucrat scriitorul. De aici concluzia lui G. Tepelea că „scriitorul n-a șarjat limba epocii”, ci, dimpotrivă, deformată din limba presei sînt atît de exagerate încît par incredibile.

Punctele de vedere ale autorului în ceea ce privește latinismele în opera lui Caragiale diferă de cele ale unor cercetări lingvistice anterioare asupra limbii personajelor lui Caragiale.

Studiul „Resurecția limbii vechi în scrierile de inspirație istorică ale lui M. Sadoveanu”, este precedat de o precizare asupra tuturor încercărilor de inovare în materie de limbă, făcute de-a lungul veacurilor sub puterea de atracție a limbii vechi: Bălcescu, Odobescu, Eminescu, Goga, Sadoveanu, Argezi, iar în literatura actuală Eugen Barbu, Nichita Stănescu, Ion Gheorghe. „A ignora, deci, limba veche, a o considera un capitol închis, redus la secolele XVI—XVIII și la un caz Sadoveanu înseamnă a dezarma pe tinerii de astăzi în fața unor opere de valoare și a-i frustra de imaginea continuității unui proces istoric și lingvistic care se încheie doar o dată cu dispariția vorbitorilor”, conchide autorul. „Dacă istoria veacurilor trecute face parte din zestrea de preț a acestui popor, atunci

și limba eroilor care s-au sbuciumat pe aceste locuri va trăi cît va trăi acest popor”. Este o caldă pledoarie pentru studiul aspectelor vechi de limbă, adresat deopotrivă cercetătorilor și profesorilor.

Cele mai multe pagini sînt consacrate unei introduceri istorice și lingvistice în poezia argheziană. Este demonstrată setea de perfecțiune a artistului care a intervenit pînă în ultimii ani ai vieții în structura „Cuvintelor potrivite”, eliminînd, înlocuind, adăugînd. În aceste condiții titlul „Cuvinte potrivite” are o valoare de simbol în plus. Succinta prezentare „Cuvîntul potrivit în concepția argheziană” prilejuiește autorului o confruntare între concepția lui Argezi despre artă literară și utilizarea unor procedee pentru marcarea unui sens sau pentru potențarea expresivității: scrierea cu majuscule a unor termeni pentru a le da o încărcătură abstractă, rolul punctului și al virgulei, structura lexico-stilistică etc. Observațiile asupra limbii și concepției lui Argezi se termină cu examinarea critică a principalelor traduceri din opera argheziană peste hotare.

Cel mai important studiu ce apare, însă, în această lucrare este cel asupra

„Influenței latine medievale asupra limbii române literare din Transilvania”. Sintem în fața lucrării (în colaborare cu Gh. Bulgăr) prezentată la cel de-al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică.

Teza este, în linii mari, următoarea: latina medievală a durat în Transilvania neobișnuit de mult, adică pînă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, datorită faptului că limba latină era limba oficială a unui principat în care exista o luptă pentru hegemonia lingvistică între păturile conducătoare germane și maghiare. Menținerea limbii latine ca limbă a administrației este astfel rezultatul unui compromis între păturile conducătoare ale națiunilor citate. Faptul că limba latină a rămas limba oficială a administrației a dus la obligativitatea studierii ei masive în școli de către toți, inclusiv de către intelectualii români. Dar limba latină din secolele XVIII și XIX, datorită progreselor tehnicii și civilizației, a trebuit să-și creeze noi termeni, fie pe baza unor termeni clasici latini, fie pe baza unor împrumuturi din limbile moderne. Studiul prezintă o serie din acești termeni, creați de latina medievală și preluați de limba română literară sau limba vorbită.

În orice caz, se demonstrează că mulți din termenii considerați invenții de latiniști erau o creație a latinei medievale pe care o învățaseră în școli și că fără aprofundarea acestui capitol, o bună parte din etimologiile noastre sînt derivate necorespunzător din limba franceză.

În volumul editat de Academia Republicii Socialiste România (1971), sub titlul „Actele celui de-al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică” sînt publicate și părțile unor savanți străini ca Alf Lombard (Suedia), I. A. Ahokas (S.U.A.), W. Noomen (Olanda), Ladislau Gáldi (R.P. Ungară) despre această contribuție. Cităm părerea lui L. Gáldi: „Sintem fericiți să asistăm chiar la nașterea unei noi ramuri a filologiei române” (pag. 1386).

Restul investigațiilor se referă la Odobescu, G. Coșbuc, O. Goga, Camil Petrescu etc.

GEORGE CORBU

Paciurea

ciugantul

Destin

Vulturul nu se umilește. Caută înălțimea.

Arcul vîntorului de-i amenință zborul

Vulturul nu uită muntele, cerul

Destinul lui e semeția.

Să ne uimim sub ochii vulturului

Uimiți și ei cu îndrăzneala vîntorului

De-a fi rîvnit cu arcul cerul.

NICOLAE DRAGOS

Antologia
„Tribunei”

Cîmpul alb, oile negre

Citã cernealã n-a curs, în ultimii ani, în legãturã cu faptul acesta (simplu?) al lecturii!

Au apãrut texte în care **textul** a fost ridicat în slãvi, nu numai în raport cu cititorul care urma sã i se supunã pînã la dispariþie spre a-l înþelege, ci și în raport cu propriu-i autor, retrogradat — în cîmpul conexiunilor cauzale — la rangul modest de cauzã ocazionalã a unui Text (cu majusculã) despre care, orice s-ar spune, nici n-am apuca sã vorbim, de n-ar fi fost însușirile și metehnele celui ce, de bine, de rãu, l-a așternut pe hirtie. Au apãrut, însã, tot atitea texte în care „textul” (între ghilimele) era, el, la rîndul lui, pulverizat, fie în favoarea celui ce-l scrisese — și care era sãltat astfel în prim plan, cu toate cripto-calitãþile și cripto-defectele ce trebuiau, în actul lecturii, prinse și date în vileag*, — fie în favoarea cititorului, lãsat liber (mai mult: îndemnat) sã-și desfășoare nelimitat divagaþiile pe care textul, transformat în simplu pre-text, i le prilejuieste**.

Are textul o densitate proprie? Dar autorul? Cît, din el, îi impune el textului pe care-l scrie? Cu ce, din el, se supune el — nu de bunã voie, firește: ci pentru cã altfel nu se poate — unei structuri pre-textuale pe care, însãlind cuvînt dupã cuvînt, o dibuiește, o deslușește și, ca sã spunem așã, o aduce din ceață la luminã? Dar cititorul, la rîndul lui? Impune el ceva textului (evident, nevrînd; cã de-ar vrea, ar trișa) sau doar i se supune, citindu-l? Și cît de departe merge — sau trebuie (?) sã meargã — aceastã supunere? În sfîrșit, sînt toate textele echivalente? Au ele același grad de ființă? Calitatea de autor este ea identicã în toate cazurile? Cititorul trebuie el sã se comporte la fel fațã de toate textele?

Cîte întrebãri, atîtea direcții posibile de investigare. Nu cred, totuși, cã e cazul sã ne angajãm pe vreuna anume din cãile ce ni se deschid în fațã, mai ales cã aceastã angajare ar putea aduce dupã sine — conform unor precepte metodice (din pãcate degradate) care în Descartes își au punctul de plecare — uitarea cîmpului de probleme din care întrebarea eventual aleasã de noi a rãsarit alãturi de (sau im-

preună cu) toate celelalte. Mult mai indicat ar fi sã ne menținem în punctul lor de convergență, acolo unde întrebãrile se înnoadã una cu alta, precizîndu-se una pe alta și, de fapt, constituind toate împreună o singurã mare întrebare articulată, care cere un singur amplu rãspuns articulãt.

Un prim rãspuns global — și sumar — la toate nedumeririle noastre de pînã acum ar putea fi schițat, mi se pare, în felul urmãtor:

Existã texte nãscute și texte fãcute. (Cu precizarea cã textele nãscute pot fi și proaste, dupã cum excelențele pot fi, în felul lor, și de multe ori chiar sînt, și cele fãcute.)

Textele nãscute îl includ într-un fel oarecare pe autor, exprimîndu-l întotdeauna. (Dar nu exprimîndu-l direct, ca și cum el ar fi nu numai cel care scrie, ci și cel despre care se scrie; ci exprimîndu-l, dacã se poate spune, oblic, adicã așã cum, fãrã voia lui, îl exprimã amprentele pe fãptaș, — ba uneori și comunitatea cãreia fãptașul îi aparține.)

Textele fãcute sînt, evident, fãcute „la rece”. Mãnușile sînt de rigoare. Unele pot fi gãsite la locul lor. Urmele sînt minime. Crima e greu de reconstituit. Singure rezultatele conteazã, nimic altceva nu ne stã în fațã.

Și în cazul textelor nãscute, și în cazul celor fãcute, existã o structurã pre-textualã, cãreia autorul textului i se supune. Diferența este cã structura textelor nãscute se conjugã cu verbul „a fi”. Cea a textelor fãcute, cu verbul „a avea”. Și cã, dupã cum funcționalitatea merge minã în minã cu acest din urmã verb, o anumitã gratuitate îi e proprie celui dintîi.

Dar asupra acestor distincții vom reveni cu alt prilej. Și tot pentru atunci aminãm și încercarea de a rãspunde întrebãrilor legate de actul lecturii.

MIHAI ȘORA

* Inclusive, firește, cele ale colectivității (sau, mãcar, ale micro-colectivității) care, prin pana lui, au ajuns și ele sã prindã glas.

** O celebrã recentã interpretare a lui Racine ne oferã un exemplu concludent de lecturã deliberatã infidelã a unui mare text, pur și simplu redus la neant prin inserția arbitrarã, în propria lui texturã, a preocupãrilor exegetului.

Un portret pe sãptãmînã

Învãțatorul emerit **GHEORGHE ȘIRETEANU**, de la Școala generalã nr. 21 din Iași. Spirit novator, plin de inventivitate, unul dintre invãțãtorii care aduc o contribuție creatoare, originaã la dezvoltarea invãțãmîntului din localitate. Multe din interesantele sale idei, mai cu seamã legate de modernizarea predãrii matematice la clasele mici, au fost adesea expuse în articolele, publicate de presa pedagogicã. Mãiestria, pasiunea profesionalã explicã deãjuns stîmna de care se bucurã în rîndurile colegilor săi.

Ancoratã puternic de principiile didacticei lui Comenius prin intermediul vestitelor verigi, menținutã în școalã pe temeuri tot atît de științifice ca și scandarea versurilor latine, **LECTIA** este pentru invãțãmîntul de tip tradițional forma de bazã a desfășurãrii procesului instructiv-educativ, cadrul esențial pentru definirea relațiilor profesor-colectiv de elevi, unitatea de mãsura pentru transmiterea unui volum de cunoștințe și — prin cumulare — pentru descrierea unei traiectorii bine precizate pe scara cunoașterii.

Va pierde lecția această poziție dominantã în sfera didacticei? Citeva experimente semnificative efectuate în diverse sfere pedagogice converg cãtre o asemenea demonstrație. Practica instituționalizatã în cea mai mare parte a lumii și multiple contraargumente vehiculate în majoritatea cercurilor pedagogice aratã cã lecția are încă puternice puncte de susținere. În orice caz, sentința definitivã nu se va pronunța mîine și este cel puțin hazardat s-o anticipãm.

Un fapt este însã cert: domnia lecției rigid-tradiționale, cu imuabilele și fetișizatele verigi se apropie de sfîrșit. Vom asista la înscãunarea lecției prin descoperire, a invãțãmîntului programat, a orei de tehnologie audio-vizualã sau a lecției problematizate? A gîndi astfel — și pe acest tãrim nu ne aflãm numai în fața unei simple ipoteze, ci a unor manifestãri concrete („Dacã mai susțin ceva din formele obișnuite ale lecției, voi pãrea un om ancorat în rutinã; deci, peste bord cu ele”. „În general predau lecții obișnuite, dar cînd sînt inspectat fac o demonstrație de modernizare non plus ultra”) — înseamnã a înlocui un fetiș prin alt fetiș, o îngrãdire formalã prin alta. Lecția nu este în raport cu modernizarea invãțãmîntului un **nod gordian**, iar soluția celebrei lovituri de spadã apare în acest caz nu numai riscantã, ci și evident dãunãtoare. A distruge un sistem fãrã a-l înlocui cu altul mai științific organizat este antididactic și contravine însuși conceptului de pedagogie. Se impune o soluție de suplețe, capabilã sã integreze în forme noi, superioare, elementele vechii contradicții. Nu existã o cale unicã la capãtul cãreia sã intîlnim **lecția cea adevãratã, unicã**. Existã pentru fiecare caz, sau, mai precis, pentru fiecare grup de cazuri similare un **drum critic** capabil sã determine o soluție optimalã. Pe fundamentul celor mai noi achiziții teoretice și experimentale, rolul creator în acest domeniu revine profesorilor care predau nemijlocit la cãtedrã. Am ales de astã datã, ca exponenți ai acestor peste 200.000 de creatori ai didacticei și metodicii moderne, colectivul de profesori ai Liceului „Tudor Vladimirescu” din București.

Pornind de la finalitãți

RED.: V-am propune ca platformã a discuției noastre ideea cã o lecție poate fi caracterizatã drept efectiv modernã, formal modernã sau anacronicã doar atunci cînd este judecatã prin prisma finalitãților ei. Existã, desigur, finalitãți generale ale întregului proces de invãțãmînt, vizînd formarea personalitãții umane, integrarea profesionalã și socialã în lumea de mîine, precum și finalitãți particulare izvorînd din specificul formativ al fiecãrei discipline de invãțãmînt.

SANDU MARIN (fizicã): Nu existã un parametru cantitativ care sã poatã exprima, pe unitate de timp, eficiența lecțiilor. Putem însã estima calitativ aceastã eficiență, pe o perioadã mult mai lungã, prin intermediul capacitãții de integrare profesionalã și socialã, prin posibilitatea de a utiliza elementele formației școlare ca instrumente de lucru pe parcursul unor activitãți de creație. O asemenea poziție implicã, în mod necesar, formularea unui deziderat, anume ca timpul afectat elevului pentru pregãtirea lecției sã fie mult mai mare decît cel pe care îl are acum. Pentru a realiza acest deziderat, se cere realizat un cadru legal printr-o regrupare a capitolelor, temelor și lecțiilor.

CORNELIA COSTESCU (matematicã): Lecțiile noastre nu trebuie sã meargã pe aglomerãri de informații, ci spre **esențializare**, care sã lase posibilitatea realizãrii unui dialog între profesor și elev. Lecția trebuie privitã într-o viziune modernã încã de la pregãtirea ei. Este nevoie, în aceastã etapã, de o mai exigentã selectare a datelor, de o

LECTIA-NOD GORDIAN

● Cãutãm cu toții esența profesorului ● Sub prilejul un cui al lui Pepi

mai riguroasã eșalonare și ierarhizare a problemelor pe care ne propunem sã le discutãm cu clasa.

MARIA ȘENDRIUC (romãnã): Modernizarea lecțiilor solicitã schimbarea perspectivei obiectivelor didactice. Aceasta trebuie sã izvorascã din cerințele formative actuale ale invãțãmîntului nostru, de la conceptul de culturã generalã nu numai în înþeles contemporan, ci și prospectiv. Sã ne gîndim de cîte ori predãm o lecție la eficiența ei imediatã, cît și la mãsura în care ceea ce transmitem noi va folosi viitorului cetățean, va contribui la formarea personalitãții, a caracterului omului activ de mîine. Lecțiile noastre, mai bine zis, **modul nostru de comunicare trebuie sã ofere elevilor, pe lingã cunoștințe, un sistem de gîndire logicã, un sistem de muncã intelectualã organizatã, capacitãtea de a utiliza creator cele însușite.**

MAX EGER (istorie): Lecția de istorie este menitã sã dezvolte sentimente, adeviziuni, nu sã pedaleze pe memorãri de date, pe aglomerãri de fapte nesemnificative, care se uitã. Mãiestria profesorului la aceastã disciplinã este sã realizeze formativul prin informativ.

Principala cerință privind conținutul și finalitãțile lecției moderne este, deci reliefaresențialului. Dar în ce constã acest esențial? O anchetã cu privire la esențial, vãzut de la orizontul specialistului care lucreazã la cãtedra universitarã, de la orizontul diferiților profesori din școala generalã și din liceu și de la orizontul elevilor ar scoate, fãrã îndoialã, în evidențã contradicții deconcertante și revelatorii în același timp. Rãmîne de întreprins o asemenea anchetã... O soluție însã se întrevede cu anticipație: oare nu programa analiticã ar trebui sã contureze clar acest esențial, lãsînd la latitudinea profesorului selecția cunoștințelor și determinarea cãilor pe care esențialul sã fie integrat în formația fiecãrui elev?

Rezecția structurilor atrofiate și validarea noilor concepte

RED.: Sã încercãm izolarea, depãșirea elementelor perturbatorii, deși, recunoaștem, acestea ajung uneori sã devieze întregul proces instructiv-educativ de la obiectivul sãu. Nu vã propunem, desigur, sã privim lecția „in vitro”, sã faceți portretul lecției ideale. Am vrea sã aduceți însã valoarea experienței dv. unor concepte, forme și metode care, în prezent, definesc tendințele de modernizare a lecției.

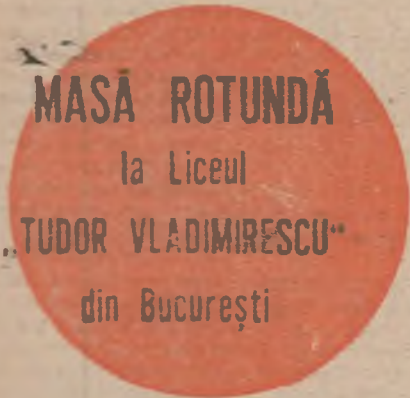
FLORICA BRAHACIU (biologie): Deși întrebarea solicitã validarea unor mijloace didactice am sã-mi permit totuși sã mã refer, în primul rînd, la acel care le minuieste și le valideazã. Elementul prim în realizarea unei lecții moderne rãmîne profesorul. El este cel mai în mãsura sã defineascã, sã atribuie valoarea și conținutul, personalitatea și eficiența unei lecții. În ceea ce privește obiectul meu, am experimentat de cîva timp o nouã metodã: lecția nouã o studiazã elevii acasã, iar în clasã, pe baza unor întrebãri, fixeaz jaloanele de bazã și fac completãrile necesare.

VERA RINGHIOPOL (francezã): Cele mai eficiente lecții de limbi strãine sînt cele care se bazeazã pe conversație cu întreaga clasã. Manualele au rãmas însã într-o structurã veche de 7-8 ani, nu sînt organizate astfel încît sã faciliteze o asemenea conversație, nu cuprind exerciții adecvate. Pierdem mult timp cu cãutarea și selectarea unor exerciții corespunzãtoare și cu scrierea lor la tablã.

AN AL PROCESULUI DE ÎNVĂȚĂMÎNT?

șialul; dar ciți îl găsim? ● După chipul și asemănarea
presiunea volumului de cunoștințe ● Notarea ritmică—
lele ● Uniformizarea ucide spiritul modern ●

CORNELIA COSTESCU: Metodologia de predare trebuie, categoric, schimbată. Lecția expositivă, ca și forma clasică de fixare nu mai au ce căuta în predarea științelor exacte. În ceea ce mă privește solicit elevii pe parcursul întregii lecții, bazându-mă pe cunoștințele trecute. Se declanșează astfel un flux intelectual firesc, continuu. Trebuie schimbată și modalitatea de efectuare a temelor pentru acasă.

Să dăm subiecte care să solicite nu atât mare volum de lucru și de timp, ci calitatea în rezolvarea lor, să stimuleze gândirea elevului, spiritul său creator, inteligența sa. Se evită astfel și compilațiile. Astfel trebuie gândite și subiectele la teză. Întreaga acțiune trebuie însă să pornească de la restructurarea programelor. Altfel timp cit acestea vor fi concepute drept un cadru rigid, libertatea de mișcare pe care o presupune, prin definiție, lecția modernă va fi foarte stinjenită.

MARIA SENDRIUC: Organizată în funcție de finalitățile sociale majore, lecția se poate transforma într-un dialog viu al profesorului cu clasa, într-o colaborare și o participare colectivă. O asemenea lecție ar cuprinde trei timpi de bază: I — pregătirea individuală a elevilor pe baza materialului bibliografic prezentat de profesor; II — ora de desfășurare a dezbaterii și III — sintezarea prin lucrări practice aplicative a celor studiate. În lecțiile pe care le predau am socotit că este bine, pentru captarea interesului, să pornesc de la un element senzational — evident de istoriografie literară — și pe baza lui să desfășor apoi firul lecției. Sau să pornesc de la o concluzie generalizatoare, invitând apoi elevii să desprindă elementele care au dus la respectiva concluzie.

MARIA STOICESCU (filozofie): Am încercat și eu anul acesta un nou sistem de lecție: o predare de câteva ore după care am făcut un seminar-discuție pe un număr limitat de probleme legate între ele, din care am desprins apoi concluziile ce se impuneau. Asemenea ore au fost mai interesante, elevii s-au simțit mai antrenați, mai angajați în discuții, participarea fiecăruia a avut mai multă personalitate, s-au emis ipoteze, opinii. Mai important îmi pare faptul că elevii au putut sintetiza, căci aceasta socotesc că este principala capacitate pe care trebuie să o creeze, prin lecție, profesorul.

CAIUS POP (română): Problema modernizării învățămîntului și, în special, a lecției este seducătoare pentru orice profesor. În ultima vreme s-a discutat foarte mult pe această temă, mai ales în presa noastră, dar s-a pomenit prea puțin de respectarea unor principii didactice. Personal am fost derutat. Nu sînt de acord cu o serie de păreri exprimate atât în presă, cit și chiar aici, de colegii mei. S-a afirmat, de exemplu, că lecția se poate dispensa de materialul din manual, întrucît acesta poate fi parcurs de elevi acasă.

Sistemul îmi apare cu atât mai contraindicat cu cit manualele cuprind o sumedenie de formulări greoaie și, îmi pare rău că este așa, o seamă de inexactități. Susțin însă și eu că în ultimă instanță problema modernizării și a perfecționării este cea a perfecționării noastre, a cadrelor didactice. În această privință am serioase obiecții asupra modului în care universitatea privește pregătirea viitorului profesor de română. Cursurile de pedagogie și de metodică au devenit în ultimii doi ani facultative. Studentul îl asistă în total de vreo 15 ori pe profesorul de liceu, face cîteva ore de practică pedagogică, după care este investit să predea limba și literatura română. Cum să predea — începe să învețe pe propria-i piele și pe aceea a elevilor.

CRISTINA EREMIA (română): Recunoști elevii unei școli după felul în care îți reproduc o lecție: introducerea, cuprins și încheiere — adică exact așa cum le-a predat-o profesorul, o reproducere mecanică, fără participare personală, fără convingere, uneori. Lecția de acest tip se cere revizuită din toate punctele de vedere. Aș vrea, în același timp, să combat o prejudecată: lecțiile de literatură nu presupun utilizarea unei mai restrînse game de mijloace moderne. Am experimentat în cadrul cabinetului metodic de literatură o serie întreagă de asemenea materiale — filme, diafilme, diverse planșe și hărți electrificate — cu rezultate foarte bune. Am cîștigat timp și interesul elevilor folosind aspectomatul și retroproiectorul, a căror prezență în dotarea școlilor se impune cu multă pregnanță.

Tehnologia didactică — virtuți și nedorite servituți

RED: Cunoaștem dotarea Liceului „Tudor Vladimirescu”, știm că dispuneți de largi condiții pentru efectuarea de lucrări frontale de laborator, de mijloace tehnice audio-vizuale moderne. Cum, unde și cit este aplicabilă în lecție noua tehnologie didactică?

CORNELIA BURDEA (chimie): Organizarea în sistem a lecțiilor moderne presupune ca fiecare lecție să ofere condiții cit mai largi unei întineri directe a fenomenelor. În felul acesta putem să le dezvoltăm capacitatea lor de asociere, de deducție. Vorbind, în acest context, despre lecția de chimie eu nu o văd desfășurată decît în laborator, cu o condiție: ca numărul elevilor să fie cit mai mic pentru a putea lucra fiecare sub îndrumarea profesorului. Așa cum se desfășoară acum lecțiile în laborator nu putem afirma că toți elevii își pot însuși materia.

ELENA ANGELESCU (engleză): La ultimul congres internațional de lingvistică desfășurat la București s-au dezbătut multe probleme privind predarea și s-a evidențiat necesitatea laboratoarelor de limbi străine. Firește, laboratoarele bine dotate, care să dispună nu numai de imprimările profesorului, ci și ale unor poeți și actori aparținînd țării a cărei limbă se predă. Am predat lecții de limbă și după teoria structuralistă folosind scheme, pe cartoane, pe tablele. De altfel, în cazul limbilor străine lecția și mai ales materialul intuitiv nu se limitează doar la incinta clasei sau a școlii.

EUGENIA NARTESCU (biologie): În cazul lecțiilor bazate pe mijloace audio-vizuale trecem acum printr-o nouă „criză de creștere”. Un număr din ce în ce mai mare de școli dispun de o tehnică audio-vizuală bine vertebrată, permițînd — cel puțin pe această cale — o largă pătrundere a noului. Materialul pentru utilizarea unor componente ale acestei tehnici este însă mult în urma

necesităților. În inspectorate acestea există într-un singur exemplar și cum lecțiile se predau toate într-un interval restrîns de timp, „ne batem” care luăm primul pelicula respectivă. Să sperăm că o remediere a acestei stări de lucruri o vor aduce emisiunile de televiziune integrată care vor fi realizate în colaborare cu Ministerul Învățămîntului. Fac parte din colectivul de elaborare a acestora și sînt încîntată de posibilitățile pe care le oferă. Trebuie să pregătim însă integrarea lor în lecții și să lucrăm mult mai elastic cu orarul școlar, cu programarea lecțiilor în funcție de această nouă disponibilitate tehnică.

De unde luăm timp?

RED: Aplicarea majorității ideilor reliefate în discuția noastră solicită mult mai mult timp material de activitate cu elevii. S-au propus, e drept, și unele soluții care aduc un oarecare cîștig de timp. Totuși se resimte o mare criză în sfera acestei dimensiuni determinate a activității noastre. Ce propuneți?

CONSTANTIN CIUREA (director): Aș vrea mai întii, să incriminez un pantagruelic consumator din timpul lecției: sistemul de notare. Aici există încă o adîncă ancorare în formalism, o fărîmîtare a lecției, o frînă în modernizare. S-a arătat că lecția trebuie și ar putea să se desfășoare de la obiect la obiect mult mai variat. Lecția este chemată să transmită convingeri, sentimente. Cum poți face toate acestea obsedat de faptul că trebuie să notezi 5—6 elevi în fiecare oră? Cred că sistemul de notare ar trebui revăzut și apropiat de cel folosit în învățămîntul superior. De ce nu s-ar putea introduce la unele discipline, examinări trimestriale sau chiar anuale, pe criteriul, mult discutat, al esențialului?

MARIA BONTOI (chimie): O lecție modernă cu caracter activ, o lecție pe bază de experimente în laborator oferă multiple momente de cunoaștere, verificare și apreciere a activității elevilor. Pot fi folosite, de asemenea, în verificare fișele programate și alte forme operative.

RED: De aici ar putea, efectiv, să rezulte o importantă rezervă de timp. Totuși ne mai trebuie...

CONSTANȚA IACOVĂȚ (matematică): Am să mă refer strict la disciplina mea. Se poate renunța, cred, în predare la unele teoreme care se găsesc demonstrate în manual. Profesorul ar avea timp astfel să creeze la elevi un mod de a gândi matematic, o metodă de lucru, să-i înarmeze cu un instrument de rezolvare a problemelor în diverse domenii de activitate. Posibilități de valorificare superioară oferă și studiul individual, care cred că trebuie organizat în școală, sub supravegherea profesorului.

RED: Sinteți adepta așa-numitului sistem al zilei prelungite de școală?

C. IACOVĂȚ: Cel puțin la matematică, da. Mai ales că această „zi prelungită” înseamnă în fapt o zi redusă pentru marea majoritate a elevilor conștiincioși, dar care, nebeneficiînd de o îndrumare competentă pe parcursul studiului individual, sînt obligați să lucreze, uneori, pînă aproape de miezul nopții.

SANDU MARIN: Sînt și pentru lărgirea sistemului de opțiuni al elevului, adică trecerea în categoria disciplinelor facultative a unui număr mare de discipline. Părerea mea este că, în ultimul timp, în liceul teoretic s-au îngrămădit prea multe obiecte. Este bine ca noțiunile la unele materii să se restrîngă pe linia esențialului pentru a-i putea da timp elevului să-și formeze într-adevăr o cultură generală și, în același timp, să adîncească domeniul care îl interesează. Iar unele obiecte ar putea fi facultative, în afara programului strict.

(Pentru a nu cădea noi înșine în păcatul didacticismului, pentru că pe multe planuri există o înfruntare de opinii ce rămîne deschisă și, în sfîrșit, pentru că am făcut „o fixare pe parcurs” a ideilor centrale, ne vom feri de o sinteză finală. Mai ales că nimic nu ar fi mai periculos, prin simplism, decît să tratăm lecția drept un nod gordian.)

M. HERIVAN
M. ROBEA

Prof. ing. Wilbert Le Page, decanul Facultății de calculatoare de la Universitatea Syracuse — New York, care face o vizită în țara noastră la invitația Academiei R.S.R., a conferențiat zilele trecute la Institutul de matematică despre folosirea calculatoarelor în predare. Oaspetele a fost prezentat auditorilor — electroniști, matematicieni, cadre din învățămînt — de către acad. Grigore C. Moisil.

O sesiune de referate și comunicări a fost organizată, de curînd, de cabinetul metodic al Liceului „Petru Rareș” din Piatra Neamț. Tematica referatelor: „Învățarea prin descoperire”.

La Căminul cultural din comuna Fintinele, județul Prahova, a avut loc o emoționantă intîlnire între pionierii din localitate și poetul Mihai Negulescu, membru în Comitetul Executiv al Consiliului Național al Organizației Pionierilor, redactor șef al revistei „Cutezătorii”. Cu acest prilej a avut loc un concurs intitulat „Extemporal-Cutezătorii”.

În sala de pictură a Muzeului din Rimnicu-Sărat, este vizitată cu mult interes expoziția de grafică a elevei Veronica Dumitrache. La a treia expoziție, autoarea demonstrează un progres vizibil prin depășirea simplor exerciții și prin evoluția spre imagini de o autentică vibrație a liniilor și culorilor.

Un grup de elevi ai Școlii generale de 10 ani nr. 1 din comuna Poduri, județul Bacău, a străbătut recent, într-o instructivă excursie, masivul Ceahlăului. Excursionistii și-au putut confrunța „pe viu”, cum ne informează profesorul Alexe Bujor, numeroase cunoștințe privind istoria mai îndepărtată și mai apropiată a locurilor, realizări economice importante din anii noștri.

Pentru a veni în sprijinul elevilor și studenților care au în programa analitică de învățămînt studiul operei poetului George Bacovia, la muzeul memorial care îi poartă numele (str. George Bacovia nr. 63, sect. 5, București), se organizează lecții deschise în fiecare marți și joi, între orele 11—14; 16—19, cuprinzînd teme cu material audio-vizual, din opera poetului, susținute de către profesori, scriitori, critici literari.

O prezență inedită în frontul publicității științifico-didactice își anunță, chiar de la începutul anului 1972, revista „Limbă și literatură”. Menținîndu-și aceeași periodicitate de apariție — trimestrial — publicitatea Societății de științe filologice va include, în fiecare volum al său, un material substanțial privind pregătirea pentru examenele de definitivare, gradul II și gradul I, precum și rubrica „Tehnologia instruirii”. Descînderii largi spre problemele modernizării învățămîntului — realizată pe plan tematic — i se adaugă și cuprinderea în revistă a problemelor predării limbii și literaturii române la clasele I — IV, incluzînd-o astfel în materialul bibliografic de bază al învățătorilor.

Cu un bogat material vizind direct modernizarea predării, se vor prezenta cititorilor în noul an și volumele Limbile moderne în școală — apariție semestrială — ca și volumul Studii de literatură universală.

Revista „Amfiteatru” publică cu regularitate un mare număr de pagini consacrate creației literare și artistice a elevilor din toate școlile și liceele țării. Aici apar articole ce se adresează în primul rînd studenților și elevilor, într-o formulă publicistică modernă — prin rubrici variate și atrăgătoare.

În fiecare dimineață școala cheamă mulțimea de copii, pe slujitorii ei. Îi simți parcă răsufletarea, bătaia inimii, ca unei ființe. Din ritmul pașilor zorind, din glasurile cristaline, din precipitarea gesturilor zglobii, oricine poate citi efervescența optimistă a muncii de luminare ce pulsează între zidurile ei. Memoria reține păstrează acea imagine matinală a șururilor tinerești, care asemenea unor panglici mișcătoare se deapănă prin porțile larg deschise pentru a se risipi și iarăși a se aduna în clasele lor, în băncile lor. Aici impetuoșitatea se mai domolește, lăsând loc emoției și concentrării ce însoțesc truda cu mintea, cu condeiul și cu cartea. Și apoi... în acest ritual zilnic, câte planuri nu se înfiripă, câte vise cutezătoare și câte idealuri nu încolțesc în inimile ce zvîcnesc sub uniforme!? Dar traiectul devenirii lor nu e de loc uniform. Unele prind glas, înținesc și urcă în ierarhia școlară, altele mocnesc timide așteptând un imbold din afară, o încurajare mai stăruitoare, pe câtă vreme unele se pierd, fără a fi avut parte de vreun gest de recunoaștere.

Iată de ce mă întorc către profesor, către omul de la catedră, către omenia lui de care depinde în copleșitoare măsură împlinirea fiecărui tânăr aflat pe băncile școlii.

Cît de aproape este profesorul de năzuințele discipolilor săi, în ce măsură exemplul, efortul și grija lui îl ajută pe fiecare tânăr să devină ceea ce poate deveni este, cred, prima chestiune la care sînt chemați să răspundă în momentul de față omenii școlii. E sensul cel mai profund al eticii noastre profesionale, care se desprinde din recente documente de partid, din înalta chemare a secretarului general adresată educatorului comunist. Criteriul valorii profesorului din acest unghi ar trebui elucidat.

„Cum e învățătorul așa e și poporul”, spunea profesorul Simion Mehedini. Într-adevăr școala trăiește prin profesori, așa cum o slujesc ei, atît cît o prețuiesc ei. Se gîndesc oare „meditatorii” cît de mult se știrbește prestigiul școlii prin practica hipertrofică a meditațiilor? Că fac un imens deserviciu instituției pe care ei înșiși sînt chemați s-o slujească? Dacă e nevoie de o școală paralelă pentru accesul tineretului pe treptele superioare ale învățămîntului atunci, desigur, calitatea muncii lor în școală stă sub semnul îndoielii.

Dacă dominantă caracteristică a școlii noastre este deschiderea către viață, receptivitatea față de comenzi sociale și față de împlinirea personalității tinerilor, dacă multe fenomene vicioase au ieșit definitiv din circuitul vieții noastre școlare, nu este mai puțin adevărat că mai persistă mentalități și atitudini perimate, că generația tinăra e rău servită de unele cadre didactice.

Figura dascălului prăfuit, opac și abuziv n-a dispărut cu totul din peisajul nostru școlar. În tiparele Domnului Vucea, ale dascălului Nicolae Conta, sau ale lui Marius Chicoș Rostogan, cel plămuit de Caragiale, încăp încă destui dascăli din vremea noastră. După cum ne informează năstrușnicul elev Ion Creangă, la școala din Fălticeni nu se cereau cunoștințe prea zdravene, ci „galbeni, stupi, oi, cai, boi și alte bagateluri de alde astea prefăcute în parale și date plocon catihetului”. Cît privește sistemul de predare era „numai de mîntuială...”, „un cumplit meșteșug de timpenie”.

Domnul Vucea a rămas întipărit în memoria școlarului Delavrancea prin caracterul lui brutal și apucător, prin felul cum își alegea favoriții în funcție de serviciile pe care i le făceau. Dintre elevii care ajungeau la privilegiul de a-i face coșnița se recrutau premianții și monitorii, investiți cu prerogativa de a teroriza clasa.

Dacă astăzi nu se mai dau studii, cai și oi pentru a pătrunde în școală și nu mai există monitorii, acționează însă alte practici care traduc în fond aceleași carențe. Azi avem în schimb meditațiile și armata obscură de meditatori. În școală se disting ușor. Sînt primii care lasă catalogul după ce s-a sunat și nu se mai arată printre elevi. Fenomenul meditațiilor e binecunoscut prin proporția și efectul lui pernicios. Inechitatea lui atinge bugetul părinților, promovarea valorilor în școală, integritatea examenelor și concursurilor, lezează onestitatea și demnitatea corpului profesoral, zdruncină însăși semnificația etică a meseriei noastre.

Un ordin recent al ministrului învățămîntului „interzice personalului didactic să acorde meditații elevilor din unitățile în care funcționează, în afara cadrului organizat

Meditații asupra „meditatorului”

și aprobat de conducerea unității”.

Foarte bine, vor spune imperturbabil unii „meditatori”. Chestiunea se poate aranja simplu. Și așa se face că elevii devin o clientelă plăsată de la unul la altul, fără ca veniturile ilicite să sufere vreo schimbare.

Iată de ce, pentru stăvilirea unui atare fenomen măsurile administrative nu ajung. Este nevoie de efortul susținut al conducerilor de școli și al profesorilor cinștiți, chemați mai mult ca oricînd să acționeze ferm în spiritul eticii și echității socialiste. Nu este îngăduit să nedreptățim copiii dotați pentru că nu au cu ce plăti meditarii pentru a intra în liceu sau în facultate. Este o gravă inechitate să se frizeze ascensiunea copiilor de țărani sau ai aceluia care loeuiesc în orașe mici, unde nu există cadre universitare care să fie angajate ca meditarii în schimbul unor sume exorbitante. Trebuie să punem capăt cu toată severitatea practicilor mercantile și traficului de influență în învățămînt. Este condamnatul de înjositor să-ți comercializezi cunoștințele în afara școlii și apoi să faci intervenții pentru candidatul pe care l-ai dopat.

Scriind aceste rânduri, am în minte imaginea luminoasă a numeroși profesori cu care am lucrat și care ani de-a rîndul veneau la ora 7 dimineața și în zilele de vacanță pentru a-i pregăti suplimentar pe elevii rămași în urmă și pe cei care învățau pentru bacalaureat.

Figura unui profesor de matematică îmi stăruie cu deosebire. Nu dădea niciodată meditații particulare, nici elevii lui nu aveau nevoie de meditarii. Pregătirea lui excepțională, grija prevenitoare față de cei slabi, orele suplimentare de probleme și de îndrumare a muncii independente a elevilor îi asigurau cele mai bune rezultate. Doi dintre premianții etapei naționale a Olim-

piadei din 1970 au fost elevi din clasa lui, a XII-a B. Întrebîndu-l o dată de ce refuză atît de categoric să accepte meditații în afara școlii mi-a răspuns pe un ton imperativ: „Nu pot să-mi cobor demnitatea”. Într-adevăr, satisfacția pe care i-o dădea munca cu elevii lui, rezultatele pe care le obțineau fiii unor familii modeste, care înțelegeau să se străduiască după modelul dascălului lor, străbătînd cu ei căile cunoașterii, nu se putea înlocui prin banii încasați de la părinți, oricît de mulți ar fi fost.

Deunăzi l-am întîlnit la un stand de cărți pe unul din foștii lui elevi, acum student la electronică. Am evocat crimele din școală. „În clasa cui ai fost”? La asemenea întrebare se răspunde cu numele dirigintelui. Băiatul, cu un fel de tresărare mi-a răspuns — „În clasa tovarășului profesor Toma. L-am avut la matematică. Poț spune că e profesorul care a intrat în biografia mea”.

Am reflectat mult asupra acestei fugare conversații. Ce mare lucru e să călăuzești pașii unui tânăr frămîntat de propria-i realizare, să-i întemeiezi viitorul pe cunoștințele tale, să intri în biografia lui!

Deschidere umană, receptivitate, capacitate de rezonanță, dăruire, orice nume i-am da, această dimensiune a profesorului mi se pare esențială. Poate mai mult ca în orice domeniu, omenia, elanul romantic, revoluționar, de care vorbea la recenta plenară secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este cea mai înaltă menire a profesorului chemat să facă educația comunistă a tineretului în cea mai completă accepțiune. Acest romantism ni-l însuflă și ni-l întretine prezența proaspătă, tinerețea elevilor noștri, ni-l dictează sensul însuși al profesiei noastre.

ZINA SÎRBU

Pedagogie negativă

Un li eu m-a invitat să fac o conferință elevilor săi. Experiența pe care am avut-o mi-a arătat că elevii își pun unele întrebări și că ar vrea să aibă răspuns la acele întrebări, întrebări care se nasc în mi...ea lor privind calculatoarele electronice, folosirea calculatoarelor electronice și a metodelor matematice în diferite tipuri de cercetări, în economie, în inginerie, în studiile umanistice și altele. Elevii sînt informați, se pregătesc, întrebările lor dovedesc nivelul lor ridicat. Imi face plăcere să le răspund. Cred că și ei profită din aceste întîlniri.

Atunci cînd am fost invitat de un liceu din Capitală, am comunicat directoarei că, decît să fac o conferință în care să le spun eu ceea ce voiam să le spun, m-ar fi interesat și pe mine și, probabil, și pe ei, să le răspund la întrebările ce mi le vor pune. De altfel, astfel de întîlniri am avut mai multe cu studenții de la diferite facultăți și ele s-au dovedit întotdeauna interesante. Mi s-au fixat ziua, ora și sala — o sală încăpătoare pentru peste 600 de elevi. Ajuns la liceu însă am aflat că se schimbaseră destinația acelei săli, la acea oră, și că eu nu voi mai avea de discutat decît cu vreo 200 de elevi. Dacă aș fi acceptat această schimbare de sală ar fi însemnat că sînt de acord ca o anume înțelegere să se calce. După părerea mea acesta ar fi fost un act de pedagogie negativă. Iată de ce am arătat celor care mă invitaseră că nu vreau să fac acest gest de pedagogie negativă și le-am oferit să schimbăm ziua cu o alta.

Sînt informat că nu li s-a comunicat motivul pentru care n-am ținut conversația. Ci li s-a spus că ea nu a avut loc pentru motive independente de voința noastră. Iată un alt act de pedagogie negativă, fiindcă copiii, cu siguranță, vor fi aflat adevărul (aderărul nu se poate ascunde niciodată) și în acest fel vor fi învățat de la profesorii lor că minciuna este un act permis.

GE. C. MOISIL

Petrașcu

Autoportret

A apărut

în supliment la revista noastră
broșura:

PROGRAMELE

concursului
de admitere

în liceu

pentru anul școlar

1972-1973

Broșura poate fi procurată
de la toate debitele
și centrele de difuzare
a presei

Sînt pregătite pentru tipar „Programele examenului de bacalaureat — sesiunile anului 1972”.

Nu avem un clasicism propriu-zis. Ceea ce din necesitate didactice sau cu aproximatie logica numim astfel nu este decit romantism intirziat. Generatia de la 1848, care a creat o natiune (la noi, ca si la germani si in oarecare masura la italieni, „intelligentsia“ a avut rol formativ de neam), generatia de la 1848, spuneam, romantica prin temperament si prin climatul european in care se dezvoltă, nu a trebuit sa dea bataii Hernani cum daduse generatia 1830 in Franta. Totul devenea in mod firesc romantic si era acceptat ca atare. Au fost desigur si ecouri intirziate ale clasicismului care la noi nu avusese niciodata prilejul sa devina tiranic („Romantismul din prima jumătate a secolului al XIX-lea a fost esential deschis in Romania, căci el nu s-a nascut ca o reactie impotriva unui clasicism declinand si dogmatic“ — Matei Călinescu in „Clasicismul european“). „Fintina Blanduziei“, operă de maturitate a lui Vasile Alecsandri, căci el nu s-a nascut ca o reactie impotriva unui clasicism declinand si dogmatic — Matei Călinescu in „Clasicismul european“). „Fintina Blanduziei“, operă de maturitate a lui Vasile Alecsandri, căci el nu s-a nascut ca o reactie impotriva unui clasicism declinand si dogmatic — Matei Călinescu in „Clasicismul european“).

„Așa cum a fost scrisă, în zorile teatrului nostru original, piesa păstrează, în surprinzătoarea ei tehnică, aroma unei mobile vechi.

Confruntări de generații

Meritele ei în desfășurarea literaturii noastre dramatice au sporit prin șirul de magnifice interpretări care înălțau respectivele spectacole. A fost o vreme în care a fi jucat rolul Gettei, bunăoară, era un titlu de noblete pentru o tinără actriță și nu vedem de ce această obișnuință s-ar cuveni întreruptă.

În orice caz, inițiativa de a deschide stagiunea 1971—1972 cu piesa lui V. Alecsandri cinstește conducerile teatrelor Nottara din București, Național din Iași, precum și a Teatrului din Brașov.

Ne-a plăcut să considerăm coincidența ca un pretext de întrecere și ne-am propus să vorbim, comparativ, despre cele trei spectacole. Deocamdată am reținut din spectacolul ieșean, singurul pe care deocamdată l-am văzut, trei elemente remarcabile: a) regia: Nic. Moldovanu, b) scenografia: Traian Nițescu, c) Neera: interpretată de Carmen Barbu...

Dincolo de spectacolul propriu-zis, asupra căruia cu alt prilej vom insista, simțim însă nevoia de a semnală interesul cu care o sală în majoritatea ei juvenilă urmărea spectacolul de premieră. Nu erau de formă aplauzele prelungite ale asistenței, aplauze care încheiau ceasuri de atenție și delectare. Lumea, plictisită de „experiențe“ și de „laboratoare“,

gusta în mod neîndoielnic un teatru care nu era străin de om, care nu întorcea spatele culturii și care cinstea trecutul în esențele lui valabile. Firește că efortul ar trebui continuat. Studențimea universitară, elevii școlilor superioare, liceeni, s-ar cuveni să participe la această liturghie laică, să se împărtășească din tot ceea ce generațiile lui Nottara și ale lui State Dragomir au transmis celor de astăzi.

Personal, am simțit nevoia să participăm cu prilejul acestei deschideri de stagiune la sărbătorirea celor 150 de ani de la nașterea lui V. Alecsandri și a celor 75 de ani ai celei mai frumoase și nobile clădiri de teatru din țară.

Am plecat de la spectacol cu emoția și cu sentimentul pios al regăsirilor. N-am regretat jumătatea de secol care aritmetic ne despărțea de anii multora dintre vecinii noștri din sală; satisfacția de a constata că reacțiile lor nu erau deosebite de cele care fuseseră pe vremuri ale noastre compensa greutatea deceniilor.

Orișice tinerețe este iconoclastă și nu totdeauna atentă la calitatea „icoanelor“ pe care le fărîmă. Cea de astăzi caută prilejuri de înălțare. Să nu i le refuzăm.

N. CABANDINO

Extemporal: radioșcoala

Am făcut un sondaj la Liceul „Nicolae Iorga“ din Brăila în legătură cu emisiunile radioșcolii. Două clase de elevi au fost solicitate să-și spună părerea despre conținutul acestor emisiuni, despre măsura în care ele ajută la însușirea și completarea cunoștințelor, despre neajunsurile pe care le-au constatat. I-am întrebă, firește, și ce-ar dori de la emisiunile respective.

Nu mi-am propus ca pe baza răspunsurilor primite să fac o analiză a radioșcolii și nici să trag concluzii generalizatoare. Vreau numai să punctez câteva din opiniile elevilor — beneficiarii direcți ai acestei inițiative luată cu câțiva ani în urmă de Radioteleviziunea noastră.

Grupate, opiniile lor ar fi următoarele: Radioșcoala — alături de teleshoolă — (în concurență, teleshoolă câștigă din ce în ce mai mulți audienți) este un auxiliar necesar, binevenit. Elevii o așteaptă în fiecare vineri la ora 15,30 cu interes „cu creionul în mână și caietul în față“, pregătiți să asculte lucruri pe care nu le aud în clasă. Și, de cele mai multe ori, interesul le este satisfăcut.

Bune, reușite, apreciate sînt, după opinia elevilor chestionați, mai ales „lecțiile“ de fizică, de matematică, de limba și literatura română, de geografie cînd sînt ținute, cum e cazul de cele mai multe ori, de profesori și conferențieri universitari, de oameni de știință sau artiști de prestigiu, de profesori de elită ai școlilor noastre. Aceasta le conferă o înaltă ținută științifică, le asigură un bagaj informațional consistent și competent. În ceea ce privește obiecțiile, ele vizează atît conținutul, cît și modul de organizare al emisiunilor radioșcolii.

Mai întii, o obiecție generală: lecțiile radioșcolii nu sînt corelate cu cele ținute la clasă. Uneori problemele prezentate le repetă adomă pe cele de la curs, nu vin cu nimic în plus. Ca și cum s-ar citi din manual lecția respectivă.

Încă un aspect subliniat, în special, de elevii claselor mai mici: abundența exagerată de termeni, de noțiuni, de expresii grele neexplicate, ținuta prea de nivel universitar a unor lecții ce se adresează elevilor școlii generale.

La capitolul doleanțe am reținut următoarele: lărgirea domeniilor tematice ale radioșcolii. Elevii doresc și lecții de istorie și de istoria artei, doresc să li se vorbească despre astronomică și cibernetică, despre probleme de sociologie, etică și estetică. În general, despre lucruri despre care nu aud sau aud puțin în clasă.

Unanimă este dorința elevilor ca difuzarea radioșcolii să se facă în altă zi și la altă oră — sîmbătă sau duminică, la orele 17 sau 18. Mulți cer difuzarea radioșcolii și în vacanțe.

Pe scurt, acestea sînt opiniile elevilor.

MONICA VERDES

FILM

Ideile preconceptuate împiedică de multe ori pe om să fie cu adevărat receptiv la o imagine nouă adusă asupra unei opere despre care s-a fixat o anumită părere. Această remarcă este confirmată de majoritatea judecăților emise asupra filmului lui Andrei Mihalkov-Goncalovski după piesa lui Anton Pavlovici Cehov, „Unchiul Vania“, care vād în filmul de față o ecranizare fidelă a piesei. Sîntem tentați să spunem că însuși regizorul a insinuat cu bună știință o falsă pistă spre interpretare comodă, în linia tradițională a interpretărilor emise asupra textului cehovian. Aparent totul se desfășoară în litera textului ca și cînd regizorul n-ar fi făcut altceva decît să-l transpună în imagini.

Și totuși, în viziunea lui Mihailkov-Goncalovski, unchiul Vania este altceva decît blindul și resemnatul sacrificat care se revoltă o dată pentru ca apoi să se retragă în găoacea în care moțise pînă atunci. Alegerea lui Smoktunovski în rolul unchiului Vania este singură în măsură să spună foarte mult despre cum vede regizorul eroul cehovian.

Actor frămîntat de o neliniște incendiară, aducînd ceva din demonismul personajelor dostoevskiene, Smoktunovski încercă personajul cu o stare de criză care amenință permanent să se dezlănțuie și care dezlănțuită va provoca ruperea iremediabilă a fragilului echilibru în care trăiau cei de la conacul lui Serebriakov.

Acțiunea se desfășoară în film într-un spațiu închis, fără legături cu exteriorul, creînd sugestia unei vieți care se sufocă, a unui gol de existență. Unchiul Vania are fața acoperită mereu de brodoane de sudoare; același, în timpul somnului se sufocă și se trezește să-și mai ude gîtul, iar celelalte personaje se vaită ades de zăduf. Casa este și ea atinsă de degradare, acoperișul este spart și apa ajunge destul de ușor și de abundent înăuntru, ușile scot un scîrțit obsedant și insuportabil.

Se spune, în piesă, că venirea familiei Serebriakov a dereglat mecanismul vieții celor de la conac, dar de fapt această venire risipește inerția în care-și duceau viața cei de aici și dilată starea de atenție a personajelor, făcîndu-le să înregistreze pulsul adevăratei existențe.

Prezența Elenei Serebriakova dezlănțuie pasiunile adormite ale unchiului Vania și ale doctorului Astrov. Asistăm la o ultimă zvicnire spre viață a celor doi bărbați. Refuzul Elenei de a împărtăși sentimentele lui Vania îl face pe acesta să înțeleagă adevărata prăpastie care îl desparte de viață. Revolta lui este revolta omului care a realizat lipsa oricărui sens al existenței și care nu are altceva de făcut decît să-și aștepte resemnat sfîrșitul. Unchiul Vania trăiește acum conștient absurditatea întregii sale vieți.

Andrei Mihalkov-Goncalovski este interesat mai ales de criza existențială a personajelor, generată de absența sensului vieții, estompînd tonul de duioasă iertare cu care-și învăluie Cehov eroii.

Un film care nu trădează substanța operei, ci o adîncește, esențializînd-o, un film care descoperă modernitatea oricărui opere adevărate și durabile.

STERE GULEA

Unchiul Vania

Înțelegeri

ceasta e titlul emisiunii de excepțională savoare și, de ce să nu recunoaștem, de înțeles înțelege fiecare cît poate, nimeni nu se va trezi avînd cultură muzicală peste noapte. Important însă este că datorită atractivității, simplității lecțiilor lui Leonard Bernstein vrem să înțelegem muzica. Nu ne mai sperie marile orchestre simfonice, dirijorii, termenii „tehnic“ etc. Am văzut că se poate explica muzica și simplu, pe înțelesul copiilor și chiar pe al celor mari, care nu toți (cei mai mulți) au avut pian cu coadă acasă. Astfel trebuie, deci, să se realizeze mult dorita apropiere a marelui public de muzica simfonică pentru a se ajunge să se spună nu „muzică grea“ ci muzică, pur și simplu, marea și adevărata muzică a lui Beethoven, Haydn, Bach, Brahms...

Și nu întimplător, după ce am vorbit despre muzică, aș dori să vorbim puțin și despre tenis, despre „maratonul“ din sala „Pierre

de Coubertin“ încheiat cu splendidă victorie a lui Ilie Năstase. Sport „de elită“ în trecut, cu o costumație aproape aristocratică în alb imaculat, tenisul de cîmp, datorită transmisiilor din ultima săptămînă (excelent comentator acest ardelean, Ion Țiriac) și, mai ales, copilul lui teribil „Nastaz“ a ajuns astăzi, măcar în intenție deocamdată (lipsește terenurile), sport de masă. Îl joacă în stradă copiii, cu palete de lemn ce amintesc furca, cu mingi de cauciuc, între linii strimbe trase cu creta. Și ne gîndim dacă pînă una alta, pentru că acești copii vor să joace tenis oricum, nu s-ar putea amenaja în școli (acolo unde există posibilități) terenuri modeste de tenis, cu câteva rachete, cu mingi... chiar și pe asfalt! Nu de altceva, dar trebuie să ne gîndim și la cine va veni, miine-poimîne, în locul minunatului nostru Iluță.

TULIAN NEACȘU

Paciurea

Portret

TELEVIZIUNE

Nu cu multă vreme în urmă, duminică de duminică, în jurul orei 11, pe micul ecran se petrecea un fenomen straniu: o emisiune de muzică simfonică. Oră nepotrivită pentru un lucru ce se voia instructiv cu tot dinadinsul. Unde mai pui că vechea prejudecată a „muzicii grele“ îi făcea pe mulți complexați „de sici-tură“ să închidă televizoarele. Emisiune pentru melomani, cam așa o doreau cei ce o programaseră, deși, e știut că melomanii preferă, dacă nu să meargă la concert, cel puțin să asculte impresiile pe disc, „curate“. Deci nici melomanii, dar nici „nepri-cepuții“ nu prea se înghesuiau la această emisiune, ajunsă în virtutea unei inerții birocratice, simplă formalitate în programul de duminică. Iată însă că, de câteva săptămîni, la aceeași oră, lucrurile s-au schimbat esențial și tot mai mulți sînt aceia care urmăresc concertele-lecții ale nemai-pomenitului dirijor Leonard Bernstein. Să înțelegem muzica, a-

Centre pentru educarea educatorilor

Instituții polivalente, capabile să organizeze o gamă largă de acțiuni privind perfecționarea, informarea și documentarea științifico-didactică a corpului profesoral, schimburi de experiență pe tema modernizării învățământului și, în același timp, să asigure condiții pentru petrecerea activă a timpului liber — iată în ce concepție au fost create casele corpului didactic, spre ce obiective își orientează acestea activitatea.

În centrul acțiunilor întreprinse de casele corpului didactic se impun ideile de mare valoare teoretică și practică ale dezbaterilor de partid din perioada iunie-noiembrie, în primul rând, tezele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care au dat o mare profunzime și dinamică întregii activități de educație ideologică, etică și de echitate socială, deschizând implicit noi și ample perspective educării educatorilor. O orientare pozitivă a dovedit pe această linie, Casa corpului didactic din București, care, în strânsă colaborare cu cabinetul municipal de partid, a inițiat o serie de consultații pe teme ca „Problema contradicțiilor în etapa actuală de dezvoltare a societății noastre; contribuția P.C.R. la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii revoluționare privind evitarea transformării contradicțiilor în conflicte antagoniste”, consultații utile atât în predarea disciplinelor din domeniul științelor sociale, cât și pentru orientarea ideologico-politică de ansamblu a cadrelor didactice. Manifestări similare au fost organizate la casele corpului didactic din Constanța și Timișoara.

Există indicii certe că multiple acțiuni pedagogico-didactice și ști-

ințifice de specialitate inițiate de unele case ale corpului didactic cum ar fi, de pildă, cele din Iași, Craiova și Pitești au integrat eficient aceste instituții în ansamblul forurilor care concurează la perfecționarea multilaterală a cadrelor didactice, la ridicarea pe o treaptă superioară a procesului de educare a tinerei generații și de modernizare a procesului de învățământ. La Iași, de pildă, inspectorii și metodiștii acordă, săptămânal, în cadrul casei corpului didactic, consultații privind problemele actuale ale predării diferitelor discipline de învățământ, iar cercetătorii filialei Institutului de cercetări pedagogice îi sprijină pe diriginți pentru a-și însuși tehnica testării în domeniul orientării școlare și profesionale a elevilor. Cabinetele și laboratoarele model a căror activitate a fost pusă sub egida caselor corpului didactic au devenit valoroase centre metodice pentru însușirea tehnologiilor didactice moderne. Dacă adăugăm la aceasta ciclurile de simpozioane și expuneri organizate cu concursul unor specialiști de prestigiu de la catedrele universitare și din cadrul institutelor de cercetare științifică, dezbaterile și schimbul de experiență privind noile achiziții incluse în profilul științelor, caracterul novator al unor experimente din sfera psiho-pedagogiei și didacticii, experiența și perspectivele introducerii muncii ca disciplină de învățământ și utilizării acesteia ca pirghie educativă, realizăm o imagine cuprinzătoare a ceea ce înseamnă, în prezent, casele corpului didactic pentru perfecționarea științifică și metodică a celor ce muncesc la catedră.

Remarcabil apare în acest sens și rolul de catalizator al activității de cercetare științifică și pedagogică pe care-l îndeplinesc unele case ale corpului didactic, ca de pildă, Casa corpului didactic din Tirgoviste, care a și debutat prin organizarea unei sesiuni de referate și comunicări ale corpului profesoral și își continuă activitatea sub semnul stimulării acelorași preocupări creatoare. Continuând și ridicând la nivelul solicitărilor contemporaneității o activitate cu vechi și valoroase tradiții în rindul educatorilor noștri, unele case ale corpului didactic inițiază acțiuni editoriale dintre cele mai meritorii. Culegerile de studii și lucrări artistice intitulată: „Tribuna școlii argeșene”, „Școala birlădeană”, „Școala prahoveană”, culegerea de materiale și referate metodice apărute recent la Iași, ca și alte volume similare editate sub egida

CASELE CORPULUI DIDACTIC

Intr-unul din cabinetele metodice ale Casei corpului didactic din București

caselor corpului didactic, pun în valoare și stimulează activitatea științifică literară și artistică a învățătorilor și profesorilor, dau noi fundamente statutului profesional și intelectual al întregului corp didactic.

Vorbind despre polivalența activității caselor corpului didactic, despre rolul lor în inițierea și desfășurarea unor valoroase acțiuni culturale-educative, de petrecere a timpului liber, nu putem trece cu vederea ponderea și valoarea activităților desfășurate în prezent de unele formații corale și orchestrale ale cadrelor didactice—cum sînt, de pildă, corurile premiate ale sindicatelor de învățământ din Bistrița și Oradea — activitățile de cerc, dezbaterile pe teme literare și artistice, excursiile colective organizate în țară și peste hotare. Prin toate aceste acțiuni, casele corpului didactic îndeplinesc activ atribuțiile înscrise în regulamentul de organizare și funcționare privind rolul lor ca „instituții pentru activitatea politico-ideologică și cultural-educativă a sindicatelor din învățământ”.

Marcind abia un început, desigur că în fața activității caselor corpului didactic există numeroase solicitări care așteaptă răspuns în viitorul cel mai apropiat, numeroase zone ce se cer prospectate. Pe primul plan al orientărilor de viitor se cuvin situate acțiunile menite să definească

profilul și ținuta etică a cadrelor didactice. Se impune, de asemenea, ca mergînd pe linia unor imperioase solicitări — și în funcție de experiența cîștigată de pe acum în câteva județe — casele corpului didactic să-și difuzeze acțiunile și în mediul rural, să-și țină porțile larg deschise către informarea și documentarea cadrelor didactice din școlile sătești.

Concomitent cu acțiunile organizate, conducerile caselor corpului didactic vor trebui să manifeste o asiduă preocupare pentru dotarea cu bunuri de inventar, aparate și instalații didactice, aparate de multiplicare, material bibliografic de actualitate, care să le permită satisfacerea solicitărilor diverse și multiple adresate lor de cadre didactice de pe tot cuprinsul județelor. În acest sens, desigur, sindicatele din învățământ vor avea posibilitatea să dea dovada întregii lor capacități de sprijin și de mobilizare a resurselor de care dispun.

Rezultatele obținute pînă în prezent atestă posibilitățile caselor corpului didactic, pentru ca, sprijinite de organele locale de partid, sindicale și de învățământ, să-și manifeste pe deplin polivalența științifico-didactică și cultural-educativă în fața unor cerințe majore și mereu sporite ale învățământului.

MARIA STĂNESCU

Reluînd o frumoasă tradiție a învățământului românesc, în urmă cu doi ani, au luat ființă casele corpului didactic. Printre primele, s-a născut atunci Casa corpului didactic din București. Bogată și interesantă activitate a acestei instituții a transformat-o repede într-un nucleu metodic și științific, menit să asigure slujitorilor școlii o temeinică documentare de specialitate și un intens schimb de experiență. Pentru a cunoaște câteva din variatele forme de organizare și conținutul tematic al activității Casei corpului didactic din Capitală, ne-am adresat profesoarei Sofia Pușcașu, inspector general al Inspectoratului școlar al municipiului București

— Pornind de la sarcinile pe care știm cu toții că le au casele corpului didactic, de la faptul că ele trebuie să răspundă unor cerințe de perfecționare continuă a cadrelor didactice, vă rugăm să ne spuneți ce criterii au stat la baza concepției și elaborării planului de muncă al Casei corpului didactic din București.

— Casa corpului didactic și-a organizat activitatea pe baza unor planuri anuale întocmite în strînsă concordanță cu obiectivele și sarcinile etapelor școlare, concretizarea acțiunilor fiind realizată prin planuri lunare publicate și difuzate în toate unitățile de învățământ. Prin conținutul lor tematic și prin variatele modalități de realizare, activitățile desfășurate au contribuit la pregătirea politico-ideologică și la perfecționarea cadrelor didactice, la informarea lor științifică, pedagogică și metodică de specialitate. Am căutat să realizăm un larg schimb

Bilanț rodnic

de opinii, să prezentăm experiențe valoroase din școli și să acordăm consultații profesionale cadrelor didactice tinere. Ne-am propus, dar am realizat în mai mică măsură, să antrenăm cadrele didactice în activitățile cultural-educative desfășurate în cadrul Clubului sindicatelor din învățământ, care s-a integrat în Casa corpului didactic. Pentru a cunoaște preferințele diferitelor categorii de cadre didactice, Inspectoratul școlar a întreprins la începutul fiecărui an școlar o largă acțiune de consultare, adunînd sugestii, observații și propuneri

— Ce forme de organizare s-au folosit pentru realizarea acestei activități variate, diversificate și bogate în conținut?

— Pentru a crea condiții favorabile desfășurării activităților pe specialități, la sediul Inspectoratului școlar s-au organizat 10 cabinete metodice. Ele dispun de material documentar, de cărți și de reviste de specialitate. Aici, se prezintă periodic materiale didactice confecționate de profesori, se organizează discuții cu responsabilii cercurilor pedagogice și cu membrii comisiilor metodice, se acordă consultații și se realizează schimburi de experiență, se elaborează caiete metodice, precum și buletine de informare bibliografică.

În realizarea planului de activitate am colaborat cu institutele de învățământ superior, cu Institutul central de perfecționare a persona-

lului didactic, cu Institutul de cercetări pedagogice, cu societățile științifice, cu Uniunea scriitorilor și cu Universitatea populară. Numeroși activiști de partid, academicieni și oameni de știință, cadre didactice universitare și din învățământul de cultură generală au contribuit prin expuneri, conferințe și comunicări la informarea politică și la perfecționarea profesională a cadrelor didactice.

În cei doi ani de activitate s-au organizat peste 650 de acțiuni dintre care: 250 de conferințe, 110 discuții și consultații, 40 de schimburi de experiență, la care se adaugă lecții deschise, îndeosebi la clasele speciale, vizite în întreprinderi, la expoziții și muzee, simpozioane, excursii tematice etc. Se poate aprecia că majoritatea acțiunilor și-au atins scopul propus, reușind să stîrnească interesul cadrelor didactice care au participat în număr mare.

— Enumerați-ne câteva acțiuni mai semnificative, organizate în cei doi ani de activitate.

— În stabilirea criteriului tematic al conferințelor și dezbaterilor s-a ținut seama de specificul fiecărei discipline. Astfel, la istorie s-au prevăzut cicluri de conferințe, de pildă, „Mari istorici români”. O serie de scriitori — Mihai Beniuc, Radu Bouréanu, M. Novicov — au vorbit profesorilor de limba și literatura română. În afara conferințelor de specialitate s-au organizat, la sugestia

Comitetului municipal de partid, evocări din viața și activitatea unor mari scriitori. Începînd din luna martie 1971 s-a inaugurat ciclul de expuneri cu titlul „Întîlnirile de luni ale Laboratorului de analiză a procesului de învățământ”.

Experiența pedagogică a cadrelor didactice a fost valorificată și cu prilejul simpozionului organizat anul trecut de Inspectoratul școlar în colaborare cu Consiliul municipal al sindicatelor, cu tema: „Rolul și locul educatorului în procesul de modernizare al învățământului, sporirea contribuției sindicatelor din învățământul de cultură generală la pregătirea și perfecționarea profesională a cadrelor didactice”. Sînt, evident, numai cîteva din multiplele și variatele acțiuni organizate la Casa corpului didactic.

— Ce proiecte de viitor aveți?

— Se lucrează în prezent la amenajarea și dotarea Cabinetului de științe sociale și de documentare politico-ideologică. La unele discipline s-au programat pentru luna aprilie a anului 1972 sesiuni de comunicări metodico-științifice pe tema „Educația ideologico-politică a elevilor prin lecții și activități extrașcolare”.

Cu sprijinul Centrului de informare și documentare al Ministerului Învățământului, al Bibliotecii centrale pedagogice și al altor biblioteci vom căuta să realizăm o bogată bibliotecă documentară și de împrumut.

În acest an își vor relua activitatea formațiile artistice ale cadrelor didactice din Capitală și se vor organiza excursii documentare în țară și în străinătate.

VIOLETA APOSTOL

DESPRE GENERAȚII (I)

Trecerea de la un mod de producție la altul, de la o orinduire socială la alta, a stîrnit — și stîrnește — pasiunea în rîndul tuturor istoricilor. Trecerea de la o generație la alta, nu provoacă nici un interes. Explicația e simplă: se consideră că omul rămîne același. Pe cît de pasionantă este considerată a fi cercetarea schimbării mașinilor, adică a mijloacelor de producție și a relațiilor sociale, pe atît de puțină atenție s-a acordat cercetării schimbării oamenilor, schimbare care se produce de regulă, dar nu totdeauna, prin schimbarea generațiilor.

Așa-zisul conflict dintre generații, dintre părinți și copii, a refăcut și reflectă contradicțiile timpului istoric. Nu totdeauna acest conflict a fost acut, după cum nu totdeauna de la o generație la alta s-au produs schimbări importante în modul de producție. Căci schimbările de acest fel au produs și produc, la rîndul lor, schimbări în relațiile dintre părinți și copii, dintre două generații vecine. Influența a-cesta socială asupra generațiilor este așa de evidentă încît putem surprinde anumite paralelisme lipsite de orice echivoc.

Problema are însă mai multe laturi: Este, într-adevăr, vorba despre un conflict între părinți și copii, sau mai degrabă putem vorbi de un conflict între generații sau chiar între vîrste? La baza conflictului se află factori din interiorul familiei sau din afara ei și numai noi, din obișnuință, spunem că e vorba de eternul conflict bio-social „părinți-copii”? În ce raport se află factorii proprii familiei, care stau la baza conflictului cu factorii din afara familiei?

Experiența istorică arată că niciodată o generație nu s-a rupt complet de cea careia i-a urmat, chiar dacă între ele s-au produs mari transformări social-politice, economice sau culturale. Iar dacă totuși a existat impresia unei rupturi la un moment dat, în unele împrejurări, contactul între generații s-a restabilit, la fel cum revine țeava tunului în poziția inițială, după ce a fost atrasă violent înaintea de forța proiectilului. Trebuie să admitem, păstrînd termenii comparației, că revoluțiile sînt proiectile, iar țevile pot fi asemuite cu generațiile care, urmînd fluxul biologic inexorabil, nu se pot desprinde de rigorile vieții, orice proiectile ar interveni.

În condițiile „normale” (deși societatea nu a cunoscut niciodată asemenea condiții, ci numai istoricii i le-au atribuit), fiecare generație trăiește o experiență — împletire a ceea ce preia de la predecesori, cu ceea ce creează ea însăși. De obicei, experiența unei generații — din cauza unor factori pe care nu-i discutăm aici — se transmite într-o foarte mică măsură generației următoare.

Se întîmplă uneori, că noua generație este așa de plictisită, de agasată, de cea veche, adică de părinți, mai ales atunci cînd se produc transformări profunde în modul de viață al oamenilor, încît numai că nu o repudiază.

Literatura universală din toate timpurile a lăsat multe capodopere în care copiii se războiesc cu părinții. Suficiente documente pentru a-l liniști pe omul epocii noastre căruia, din cînd în cînd, îi

vin la ureche contradicțiile dintre generații, care, de obicei, se localizează în interiorul familiei, între părinți și copii.

Trăim într-o societate care, zi de zi, își dezvăluie prin fenomenele noi cărora le dă naștere esența deosebită față de vechea societate.

Marile transformări, de structură, din societatea noastră au fost și sînt vizibile. Ceea ce este însă mai puțin vizibil este omul nou, cu noile lui gînduri și noul lui mod de a-și construi relațiile cu semenii lui.

De obicei, cînd se vorbește despre relația părinți-copii se pune prea mare preț pe forța sentimentelor, deși filozofia noastră ar trebui să ne aducă aminte caracterul lor **determinat** de relațiile materiale existente între subiecții care emit sentimente. Dragostea filială, ca și dragostea paternă, oricît de dureros ne este să constatăm, au și ele caracteristici istorice, au fost într-o anumite, deși poate invizibilă, dependență de timpul istoric.

Obiectiv, noile realități economice au dus și duc, după părerea noastră, la creșterea, la intensificarea sentimentului părintesc și la o sensibilă scădere și degenerare a sentimentelor filiale. Bineînțeles, în spatele acestei observații se află unele date materiale, concrete, proprii societății noastre. În ce privește sentimentul patern el a fost totdeauna determinat de ancestrala sete a omului de a nu muri definitiv și complet. Copiii au fost legătura omului cu viitorul neființei lui.

Se pune întrebarea, firește, dacă într-o societate ca a noastră în care eresurile și misticismul au fost considerabil reduse, s-a putut exacerba un sentiment care își trage oarecum substanța tocmai din aceste credințe. Desigur, nu. Forța sentimentului părintesc a crescut din alte izvoare. Și cel mai important este dispariția proprietății particulare, care polariza în alte timpuri istorice o bună parte din ambițiile perpetuării omului. Mulți oameni, în trecut, își satisfăceau iluzia rezistenței la moarte prin realizarea unor bunuri materiale, care fie prin amploare (moșii, de pildă), fie prin țaria lor (edificii), promiteau o durabilitate liniștitoare pentru spiritul permanent, însetat de nemurire al omului. Toate aceste realizări erau posibile, se circumscriau „proprietății particulare”. Socialismul, dacă nu a desființat acest gen de proprietate, a estompat-o așa de mult, încît ea nu mai poate oferi nici o garanție de perpetuare. Toți acei oameni predispuși către asemenea opere — și aceștia erau enorm de mulți din toate straturile societății, de la marile demnitar pînă la ultimul țaran — s-au văzut frustrați nu numai de averile lor, dar și de „obiectul” sentimentelor lor. Nemaiavînd „lucruri” pe care să le iubească, toți acești „sentimentali” s-au văzut constrînși să-și plaseze tezaurul sentimentelor lor în urmașii lor vii. De aici o omenescă dragoste pentru copii care, paradoxal dar perfect explicabil, crește pe măsură ce „copilul” nu mai are nevoie de ea, adică o dată cu îmbătrînirea părinților și cu maturizarea copiilor.

N. COPOIU

MARGINALII LA PLANUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT AL LICEULUI DE CULTURĂ GENERALĂ

(Urmare din pag. 1)

individual de muncă. Prin studiul acestor discipline se va întregi orizontul de cultură generală al elevilor, li se vor oferi noi posibilități de adîncire a anumitor domenii de cunoștințe și de pregătire pentru diferite activități sociale.

Disciplinele la alegere vor fi introduse în orarul școlilor din anul I, acordîndu-li-se 1—3 ore pe săptămîină. Stabilirea acestor obiecte și repartizarea numărului de ore se vor face prin consultarea elevilor, ținîndu-se seama, în același timp, de posibilitatea asigurării lor cu cadre didactice, de spațiul de școlarizare, dotarea școlii și condițiile specifice în care funcționează aceste.

Introducerea în planul de învățămînt a obiectelor la alegere va asigura, după părerea noastră, învățămîntului liceal mai multă mobilitate și suplete și constituie un prim început pentru o etapă viitoare, cînd grupa obiectelor la alegere și numărul orelor afectat acestora vor ocupa un loc mai însemnat.

Disciplinele la alegere vor permite, în același timp, o profilare mai accentuată a celor două secții, ceea ce va asigura o mai bună pregătire a elevilor, o orientare mai eficientă în vederea continuării studiilor, sau încadrării în activitatea socială.

O altă particularitate a planului de învățămînt o constituie prevederea ea la predarea limbilor moderne clasa să fie scindată în două grupe, măsură menită să ușureze munca profesorului și să sporească eficiența lecțiilor.

Experiența multor ani ne-a arătat că oricît de bun ni s-ar părea, la prima vedere, un plan de învățămînt, elementul esențial, pînă la urmă, în dozarea eforturilor elevilor îl constituie conținutul învățămîntului, programele și manualele școlare. În așezarea obiectelor de studiu în planul de învățămînt s-a avut în vedere renunțarea în parte la principiul concentrării și introducerea unor discipline de sinteză care să contribuie la formarea unei viziuni de ansamblu a domeniilor respective și ca atare la formarea concepției unitare științifice despre lume și viață. În această idee urmează să fie conceput, de exemplu, cursul de biologie, structurat pe nivele de integrare a lumii vii, în locul botanicii, zoologiei

și anatomiei; în locul istoriei antice și a evului mediu, încărcate cu date și fapte de amănunt, s-a introdus istoria universală în care se va pune accentul pe evenimentele mai însemnate, pe ideile politice și filozofice ale epocilor respective, pe elementele principale de cultură și civilizație.

Oricît de bune, oricît de perfecte ar fi planurile, programele și manualele școlare, acestea nu se realizează de la sine. Cel care dă viață acestor documente, cel care realizează adevărata descongestionare a conținutului învățămîntului și asigură eșalonarea mai judicioasă a materiei de studiu este profesorul. Stă în putința fiecărui profesor să restructureze modul de prezentare a cunoștințelor într-o viziune modernă, să pună accentul pe selecționarea și sistematizarea informației, să releve ideile fundamentale, să prezinte sintetice cunoștințele și să înlăture descriptivismul excesiv, să realizeze o mai bună corelație între discipline și grupe de discipline.

Cu sprijinul unor largi colective de profesori și specialiști, Ministerul Învățămîntului va depune toate eforturile ea în viitorii doi-trei ani toate programele și manualele școlare să fie elaborate într-o concepție modernă.

Învățămîntul liceal, ca urmare a măsurilor întreprinse în ultimii doi-trei ani, a cunoscut o tot mai accentuată diversificare a studiilor, oferind tineretului largi posibilități de pregătire și dezvoltare, în funcție de interese și aptitudini. Planul de învățămînt al liceului, la care ne-am referit în articolul de față, reprezintă numai una din căile existente astăzi pentru dobîndirea unei culturi generale.

Alături de liceul tradițional, am spus, de cultură generală, stau la dispoziția elevilor licee cu clase speciale de informatică, matematică, fizică, chimie, biologie, limbi moderne, limbi clasice, licee de artă, precum și o rețea în continuă dezvoltare de licee de specialitate.

Această gamă largă de licee și profile nu face altceva decît să exprime dezvoltarea uriașă pe care o cunoaște știința și tehnica contemporană.

Sîntem convinși că în anii ce vin liceul de cultură generală va suferi transformări importante, intruînd însăși noțiunea de cultură generală se redefineste ca urmare a noulor conținuturi pe care le încorporează.

Cu prof.
GUY SERRAF
despre:

RELAȚIA ȘCOALĂ — MARKETING

Personalitate binecunoscută pentru aportul la studiul aplicărilor psiho-sociologice în marketing și organizare, făcând parte din variate organisme de specialitate, domnul Guy Serraf, profesor la Universitatea din Paris, a fost, recent, oaspete al Ministerului Învățământului din țara noastră. În această calitate, domnia sa a reținut timp de mai multe zile atenția specialiștilor și a unui larg public preocupat de problemele economice moderne — prin convorbirile și conferințele („Metoda cazurilor în învățământul de marketing”, „Metoda cazurilor aplicată în domeniul organizării și conducerii întreprinderilor”, „Cercetările motivaționale și utilizarea lor pentru decizia economică”) pe care le-a susținut la Academia de științe economice din București și în alte institute.

Domnia sa a avut amabilitatea să acorde un interviu redacției noastre.

Red.: Vă rugăm să ne vorbiți despre spiritul care domină învățământul de marketing în țara dumneavoastră.

Guy Serraf: Primii specialiști care s-au ocupat de marketing în Franța — în anii 1958—1960 — s-au orientat în special spre perfecționarea cadrelor din întreprinderi, care aveau o idee foarte fragmentară, foarte redusă, despre ceea ce putea să fie marketingul. Aceste cadre nu vedeau atunci decât problemele legate de comercializarea produsului, adică ceea ce se întâmplă după crearea lui: cum se poate vinde, unde, cui și cu cât. Pătrunderea marketingului în orice întreprindere obligă însă toate serviciile și cadrele să gândească într-un alt mod, să gândească în termeni care vizează trebuințele clientelei, descoperirea clientelei, analiza pieței, noua orientare a firmei în raport cu acea piață, considerarea concurenței etc. — repunând în cauză însăși concepția asupra producției, am putea spune chiar vocația întreprinderii.

Astfel, a fost necesar să se conceapă un învățământ, un sistem de pregătire pentru întreg personalul întreprinderii, pentru diferite servicii, pentru a le sensibiliza la cerințele marketingului. Căci, bunăoară, a fi responsabil cu aprovizionarea într-o întreprindere înseamnă, într-o perspectivă marketing, a face în plus cercetări asupra trebuințelor viitoare, a fi capabil să faci studii ale pieței și să orientezi just pe cel care au nevoie de serviciile tale în întreprindere. Un exemplu concret (pe care îl cunosc din Belgia): un domn, ajuns la limitele vârstetei vîrstei mașinilor sale, era gata să facă o investiție importantă pentru a cumpăra mașini noi. Din fericire, el a cerut statisticianului să facă studii volumului vânzării pentru a

stabilii momentul cumpărării noilor mașini. Statisticianul însă i-a răspuns că, de fapt, nu aceasta este problema care trebuie să-l intereseze, ci aceea de a ști într-un an, doi, în cinci, ce va trebui să vîndă. Așadar, mașinile pe care le cumpăra el acum trebuiau să folosească pentru a produce ceea ce va vinde el peste cinci ani, el trebuind să ia ca model nu consumatorul de acum cinci ani, ci pe cel din viitor. Cum însă el nu cunoștea acel consumator, a fost necesar să facă un studiu al pieței. Iar acest studiu i-a arătat că gustul consumatorilor tinde să se schimbe din multe puncte de vedere, ceea ce impune un alt tip de mașină decît cel cu care voia să o înlocuiască.

RED.: Această concepție, aș zice — de tip... marketing — asupra activității profesionale, este normal să înceapă a se forma cu mult înainte de încadrarea în cimpul muncii, poate chiar în anii mai mici de școală...

Guy Serraf: Bineînțeles. De exemplu, chiar de la nivelul liceelor și al studiilor secundare, este important să se arate elevilor că, atunci cînd vor lucra în calitate de contabili, de jurnaliști sau în publicitate, în fond, ei trebuie să acționeze neslăbit în vederea unui raport între un organism și un public. Și că ceea ce primează este publicul, că lucrul cel mai important în activitatea lor viitoare este deplina înțelegere a nevoilor. care duc la crearea unor servicii ce-i sînt utile. Dacă eu sînt, bunăoară, responsabil cu problemele de urbanism într-un oraș, nu pot hotărî singur introducerea metroului, a troleibuzului sau heliicopterului ori construirea de autostrăzi. Mai întîi trebuie să aflui care sînt nevoile reale ale publicului din acea localitate, cu ce tip de

public am de a face, cum va fi el peste 5 ani, peste 10 ani, ce putere de cumpărare are, unde lucrează. Și atunci poate îmi voi da seama că va trebui să adopt o anumite strategie de construcție a sistemului meu de transport din acel oraș și din împrejurimi, care se va baza pe o combinație originală, alta decît cea la care m-am gîndit.

Cu alte cuvinte, este util ca tinerii care vor deveni în viitor arhitecți, statisticieni, jurnaliști etc., să cunoască finalitatea muncii lor.

Sigur, în școlile secundare nu este vorba chiar de cursuri de marketing, ci mai degrabă de o introducere în viața economică și socială; elevii trebuie să cunoască sensul pe care îl capătă transferul și distribuția bunurilor de consum, a bunurilor de investiție, să aibă o idee concretă asupra vieții de afaceri, care este normal să permită unui public din ce în ce mai larg să beneficieze de toate avantajele pe care i le poate crea societatea.

Este vorba, așadar, despre o acțiune de sensibilizare a tinerilor, despre o pregătire elementară, am putea spune pentru această realitate care este relația cu clientela.

RED.: Metodele și tehnicile marketing sînt acum foarte bine cunoscute și putem spune că avem de a face cu o știință al cărei proces de sistematizare se pune acum la punct. Ce ne puteți spune despre ea în viitorii ani și despre implicațiile pe care le prezintă pentru școală?

Guy Serraf: În adevăr, am ajuns la stadiul maturității științelor marketing și nu cred că în următorii cinci ani vor urma inovații senzaționale pe această linie pentru că, deocamdată, avem de aplicat ceea ce s-a pus pînă acum la punct. Ca și medicina, marketingul este o „artă” de sinteză, care permite să se utilizeze tehnici științifice de cercetare (marketingul-cercetare) pe de o parte, și, pe de alta, să se aplice ceea ce s-a achiziționat (marketingul-acțiune). Acest lucru face ca veritabilul nostru obiectiv în următorii zece ani să fie punerea în practică a ceea ce s-a dobîndit; pentru că în Franța numai 10 la sută din firme fac marketing, iar în S.U.A. numai 70 la sută, ceea ce înseamnă că, și aici, un important număr de firme, 30 la sută, nu fac marketing.

Pentru țările și mai rămase în urmă, problema care se pune în următorii zece ani este să schimbe starea de spirit a tuturor responsabililor de unități de producție, care în momentul de față sînt prea concentrați asupra producției și nu înțeleg nimic din sufletul publicului. În consecință, de a difuza în rîndurile lor acele noțiuni de sociologie și psihologie prin care să poată cunoaște evoluția diferitelor tipuri de public. Cît despre public, acesta trebuie ajutat să cunoască mai bine ce i se pune la dispoziție, să devină mai capabil să aleagă, să profite de ceea ce i se oferă să devină mai inteligent, mai priceput în organizarea propriului buget, spre a obține avantaje maxime pentru el și familia sa.

În școală tineretul trebuie îndrumat să aibă în vedere caracterul uman al realității marketing, care vizează ființa omenească și nu un lucru oarecare din mediul ambiant, fiecare acțiune trebuind concepută și realizată în funcție de finalitatea ei umană.

STELA PREDESCU

Revista presei pedagogice

● „Deutsche Lehrer
Zeitung“

Sub titlul „Ofensiva ideologiei socialiste”, revista își informează cititorii despre conferința comună a Academicilor de științe pedagogice din U.R.S.S. și R.D.G., care a avut loc între 16—18 noiembrie 1971 la Berlin. Tema conferinței a fost „Lupta împotriva anticommunismului în politica școlară și în pedagogia imperialismului — o problemă de bază a pedagogiei marxist-leniniste”. La conferință au participat delegații din țările socialiste. Participanții au subliniat esența, scopul, funcțiile, formele și metodele politicii școlare anticomuniste ale pedagogiei capitaliste.

Întrebăm, care e concluzia lucrărilor conferinței, profesorul dr. Gerhart Neurer, președintele Academiei de științe pedagogice din Berlin (al cărui interviu cu privire la problemele discutate la conferință este publicat în coloanele revistei), spunea: „Pornind de la caracteristica epocii noastre, epocă a cărei luptă dominantă se dă acum pe cîmpul deschis al ideologiei, pedagogii contemporani trebuie să-și îmbunătățească strategia, să găsească noi și variate forme de luptă ideologică împotriva teoriilor și metodelor cu ajutorul cărora pedagogii din țările capitaliste se străduiesc să fundamenteze manifestările retrograde sau protestatere ale tineretului din țările lor”.

● „Ovadai Nevelés“

Revista „Ovadai Nevelés” (Educația preșcolară), periodic al Ministerului Învățământului și Culturii din R.P.U., este o publicație lunară, destinată educatoarelor. Numărul pe luna octombrie a.c. atrage atenția prin tematica izvorită din necesitățile contemporane.

Studiul lui Daróczy Erzsébet, intitulat „Pentru o concepție nouă în preocupările matematice”, prezintă problematizarea din punct de vedere teoretic. Autoarea analizează modul în care copilul este pus față în față cu matematica, cum se pot crea situații problematice în procesul elaborării lucrărilor.

Articolul „Problematizarea”, semnat de Ecsédi András, are ca temă operațiunile de gîndire ce se pot experimenta în procesul problematizării. „Matematica distractivă în grădiniță”, elaborat de Juhász Erzsébet, prezintă câteva procedee aplicate în ultimii doi ani într-o grădiniță din Budapesta, unde s-a experimentat această metodă.

● „Semia i škola“

Ultimul număr al revistei sovietice „Semia i škola” rezervă un spațiu mare anchetei pe tema „Releviziuinea și copiii”. Cititorii de cele mai diverse profesii din diferite colțuri ale țării, își exprimă punctul de vedere asupra relației televiziune-copii-educatie. Ei combat atitudinea complet eronată a unora care pun cele mai multe carente din educația copiilor pe seama televiziunii.

Un alt articol care suscită interes și atenție este cel intitulat „Bănci după statură”, semnat de T. Boghina. Autoarea, candidată în științe medicale, porneste de la faptul îndeobște cunoscut că elevii, la școală, nu numai învață dar și... cresc. Pentru dezvoltarea lor fizică normală este necesar, deci, să li se creeze condiții optime. Evident, un rol important îl au aici băncile, în care elevii își petrec mai multe ore din zi. Dar adeseori, în clasă — deși elevii diferă ca statură, — băncile sînt uniforme. Aceasta poate duce cu timpul la defecte fizice, la slăbirea vederii copiilor etc. Autoarea articolului, recomandînd și alte norme de igienă școlară, este de părere că în fiecare clasă ar trebui introduse bănci pe trei categorii de mărime — după statura celor ce stau în ele.

Telex

Zilele trecute, un licean din Congo — Brazzaville a primit titlul de „Domnul Africa 1971”, cu ocazia „Zilei Africii” organizată de Salonul internațional de radio și televiziune de la Lyon (Franța). Acest titlu se decernează anual unui elev african care se interesează îndeaproape de continentul său.

Peste 20 de rectori și profesori universitari s-au reunit la Paris — la sediul UNESCO — luna trecută pentru a pregăti crearea unui Centru european de învățământ superior. Ideea de a fonda acest centru a fost evocată pentru prima oară în 1967, cu prilejul Conferinței miniștrilor educației din Europa

(de la Viena) și rediscută anul trecut la București la întîlnirea rectorilor din universitățile europene.

Asociația internațională a dezvoltării, filială a Băncii mondiale, a acordat Somaliei un credit de 3 300 000 dolari pentru a contribui la ameliorarea sistemului de învățământ din această țară. Acordat pe o perioadă de 50 de ani, acest credit va permite construcția unor noi clădiri școlare, cit și dotarea acestora cu utilajul științific necesar.

Patru noi școli ale U.N.R.W.A. — Oficiul de ajutoare și lucrări al O.N.U. pentru refugiații palestinieni

— și-au deschis porțile acum două luni în Iordania. Ele au fost construite grație ajutorului (în valoare de 370 000 dolari) acordat de Suedia.

De curînd, Institutul UNESCO pentru educație din Hamburg a publicat în seria „Studii pedagogice internaționale” o lucrare intitulată „Factori și obiective în reforma universitară din Republica Federală a Germaniei”. Este vorba de un raport alcătuit în urma unei reuniuni la care, în iunie 1969, au participat specialiști din R.F.G., Canada, S.U.A., Franța, Ungaria, Japonia, Cehoslovacia, U.R.S.S. și Iugoslavia.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Învățământului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură

Redactor șef: AUREL DRAGOȘ MUNTEANU